

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschiint elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

## Wisselrechtelijke vraagstukken : Incasso-endossement en Incasso-wissel. — Pandendossement

1. Het incasso-endossement, alsook de incasso-wissel — die in de Eenvormige Wisselwet niet geregeld is — en het pandendossement hebben in de Belgische rechtsleer onvoldoende aandacht gekregen.

Het gebruik van de wisselbrief in deze vorm is in België evenwel zeer verspreid, vooral in de bancaire praktijk.

Nochtans stelt men vast dat dit gebruik dikwijls niet in overeenstemming is met de vereisten van het wisselrecht, en als onregelmatig moet bestempeld worden.

Het is het doel van deze studie op enkele van deze onregelmatigheden te wijzen.

### 1. Inningsopdracht van wisselbrieven.

#### 1) Incasso-endossement.

2. a/ — Artikel 18 van de Eenvormige Wisselwet, bepaalt het volgende : « Wanneer het endossement de vermelding bevat „waarde ter incassering”, „ter incasso”, „in lastgeving” of enige andere vermelding, die niets meer dan een opdracht tot inning in zich sluit, kan de houder alle uit de wisselbrief voortvloeiende rechten uitoefenen, maar hij kan hem niet anders endosseren dan als lastgeving ... »

3. In de praktijk komt het nochtans voor dat partijen onder elkaar weliswaar de wisselbrief overdragen tot inning, doch dat zij hiertoe de wisselbrief eenvoudig endosseren zonder de vermelding „in lastgeving”. Tegenover derden gaat het dan om een eenvoudig endossement in eigendom.

In de Nederlandse en Duitse rechtsleer spreekt men dan van „geheim” of „stil” incasso-endossement, tegenover het „kenbaar” of „openlijk” incasso-endossement.

- Scheltema, Wissel- en Chèquerecht 1950, p. 256,
- Schumann, Handelsrecht, T. II, 1954, p. 369 (Verdecktes Vollmacht indossement),
- Rehfeldt, Wertpapierrecht, 1959, p. 61,
- Gierke, Das Recht der Wertpapiere, 1954, p. 52 („Treuhandindossement”),
- Hueck, Recht der Wertpapiere, 1957, p. 55 („Incasso-mandatindossement”).

Onder geheim incasso-endossement verstaat men eveneens het geval waarbij een persoon een wisselbrief, niet aan zichzelf doet endosseren, doch aan een derde bv. een bank, die zijn lasthebber is. De lastgever treedt in dit geval *niet als endossant, op*, en blijft buiten de wisselomloop. In de Belgische bankpraktijk doet zich deze verhandeling uiterst zelden voor.

4. In de Belgische praktijk, meer bepaald de bankpraktijk, worden veelvuldig wisselbrieven in eigendom geëndosseerd, die in werkelijkheid slechts incasso-endossementen uitmaken. Deze verhandelingen zijn dus geen disconto-verhandelingen, waarbij de wissel in eigendom wordt geëndosseerd aan de bank tegen betaling van het wisselbedrag. Wel komt het voor bij incasso-endossementen dat de bank het wisselbedrag voorschiet aan de endossant, en hem op de vervaldag voor hetzelfde bedrag debiteert indien geen betaling bekomen werd van de acceptant. Volgens de onderliggende overeenkomst gaat het nochtans om een inningsopdracht, gepaard gaande met een kaskrediet. (Van Ryn, Deel III, n° 2.214, p. 412.)

#### b/ — Rechtsgevolgen.

### 5. Rechtsgevolgen van het „kenbaar” of „openlijk” incasso-endossement.

De geëndosseerde kan alle uit de wisselbrief voortvloeiende rechten uitoefenen, met uitzondering van het endossement dat hij slechts bij wijze van lastgeving kan uitvoeren.

Een moeilijkheid doet zich voor wat het *regresrecht* betreft.

Het is duidelijk dat de houder geen *regres-recht* kan uitoefenen tegenover zijn endossant, daar hij juist diens lasthebber is.

Doch de vraag stelt zich of hij de aan de endossant voorafgaande endossanten en de trekker niet kan aanspreken, daar artikel 18 juist bepaalt dat hij « alle uit de wisselbrief voortvloeiende rechten kan uitoefenen ».

In de Nederlandse rechtsleer wordt deze vraag bevestigend beantwoord (Scheltema, op. cit., p. 258).

## 6. Rechtsgevolgen van het „geheim” incasso-endossement.

Naar *Nederlands* en *Duits* recht wordt de verhouding tussen de endossant en de incasso-houder geregeld door de tussen hen bestaande overeenkomst van lastgeving. (Over het rechtskarakter van het geheim incasso-endossement bestaan, vooral in Duitsland, tal van theorieën zoals de « Treuhandtheorie » — de « Ermächtigungstheorie » — de theorie van de partijwil cfr. Abramowsky H.: Das offene Prokuraindossament und das Inkassoindossament, p. 34 en volg.).

Het is zeer de vraag of dezelfde regeling in het Belgisch recht zou worden aanvaard: de Belgische rechtsleer en rechtspraak houden immers over het algemeen voor dat ook tussen onmiddellijk verbonden partijen de wisselverhouding, niet alleen *formeel*, maar ook *materieel*, abstract is, en de tussen hen onderliggende overeenkomst in het wisselproces niet mag worden ingeroepen.

(— *Frédéricq*, Traité de Droit commercial, V, n° 88 tot 96 en 189,

— *Van Ryn*, Principes de Droit commercial, II, n° 1.656,

— *Cass.* 25 okt. 1962, R. W. 1962-1963, kol. 1.774,

— *Cass.* 24 sept. 1965, R. W. 1965-1966, kol. 727-731 met noot Butzler.)

(*Contra*: — *J. Ronse*: De abstracte Verbintenis in het Wisselrecht, Oorsprong, grondslag en draagwijdte, R. W. 1961-1962, kol. 2.147-2.164: Deze auteur erkent weliswaar formele abstractie in deze verhouding, d.w.z. dat de houder, weze hij eerste nemer niets anders moet aanvoeren, noch bewijzen dan zijn formele wisselrechten, doch wijst de materiële abstractie af op zeer overtuigende gronden.)

7. *Van Ryn* (Deel II, n° 1.497 en Deel III, n° 2.214) houdt nochtans voor dat de endossant steeds mag bewijzen dat de wisselbrief slechts in lastgeving werd overgemaakt. Hij voegt er echter aan toe dat dit bewijs aan het beginsel van de cambiare strengheid is onderworpen, zonder evenwel te preciseren waarin dit bestaat, en welk bewijs vereist wordt. Deze stellingname van deze auteur is des te meer verrassend, waar hij zich steeds een heftig tegenstander heeft getoond van de mogelijkheid de onderliggende overeenkomst in te roepen, zelfs in de verhouding: trekker-acceptant, en dezelfde argumentatie ook hier zou kunnen ingeroepen worden, o.m. artikel 17 E. W., cfr. *Van Ryn et Henen*, Controverse sur le droit cambiare, J. T. 1960, pp. 165 en 267.

In een vonnis van de *Rechtbank van Koophandel te Kortrijk* dd. 26-10-1961 inzake *Decru C./Banque de la Société Générale de Belgique* (zie ons n° 11 van 13 nov. '66) wordt eveneens aanvaard dat de trekker kan bewijzen de wisselbrief slechts in lastgeving te hebben overgemaakt. De rechtbank houdt verder voor dat dit bewijs geleverd wordt op grond van een onderlinge kredietopening, hoewel geen enkel element, noch uit de wisselbrief, noch uit de akte van kredietopening, of een ander geschrift toeliet te besluiten dat de wisselbrief een incasso-wissel was, getrokken in uitvoering van deze kredietopening.

8. Uit de stelling dat men hier voor een materieel abstracte wisselverhouding staat, volgt logischerwijze dat de « geheime » lasthebber de endossant, « geheim » lastgever, zou kunnen aanspreken zonder dat de endossant de lastgevingsovereenkomst zou kunnen invoeren. In de praktijk is deze vraag tamelijk academisch, daar de lasthebbers over het algemeen banken zijn, die er geen baat zouden bij vinden op deze wijze te handelen.

Tegenover derden, meer bepaald de acceptant, kan

de incassohouder alle rechten uitoefenen, die voortvloeien uit het eenvoudig endossement « in eigendom ».

De incasso-houder is krachtens zijn lastgeving vanzelfsprekend niet bevoegd de wisselbrief « in eigendom » verder te endosseren. Wanneer hij dit toch doet, kan de lastgever, en evenmin de lasthebber nochtans een beroep doen op de niet-kenbare incasso-verhouding.

9. De *Nederlandse* en *Duitse* rechtsleer houdt anderszins voor dat derden te hunnen voordele het bestaan van de geheime incassoverhouding kunnen invoeren, en bv. verweermiddelen tegenover de lasthebber invoeren, die zij konden invoeren tegenover de lastgever.

— *Scheltema*, Wissel- en Chèque-recht, 1950, p. 237,

— *Schumann*, op. cit., p. 370,

— *Hueck*, op. cit., p. 56,

— *Gierke*, op. cit., p. 52.

De *Belgische* rechtsleer ontzegt de derde dit recht, behalve bij toepassing van art. 17 in fine *Eenvormige Wisselwet* (Van Ryn, Deel II, n° 1.498).

10. — *Kan de lastgever de rechten uit de wisselbrief zelf uitoefenen?*

Deze vraag heeft een groot praktisch belang, omdat de incasso-houder, meestal een bank, er zich gewoonlijk toe beperkt de wisselbrief op de vervaldag aan te bieden, en deze bij wanbetaling aan de lastgever terug overmaakt, opdat deze laatste de wisselschuldenaar in rechte aanspreekt. Het is niet gebruikelijk dat de bank als lasthebber zelf de rechten uit de wisselbrief uitoefent, hoewel zij hiertoe het recht heeft.

11. Volgens het *gemeenrecht* kan, overeenkomstig de regels van de lastgevingsovereenkomst, de lastgever steeds zelf de rechten, die het voorwerp vormen van deze overeenkomst, uitoefenen.

Om de rechten uit de wisselbrief te kunnen uitoefenen, moet de lastgever echter op *regelmatige wisselrechtelijke wijze* opnieuw in het bezit worden gesteld van de wisselbrief.

Wanneer het een openlijk incasso-endossement betreft en het endossement derhalve de vermelding draagt « ter incasso », stelt zich geen probleem, daar de lastgeving uit de wisselbrief zelf blijkt.

De lastgever zal derhalve zijn rechten kunnen uitoefenen door een eenvoudige voorlegging van de wisselbrief. Het is hierbij zonder belang of het incasso-endossement al dan niet is doorgehaald.

12. Wanneer — echter — zoals hier te lande bijna steeds het geval is — de lastgevingsovereenkomst niet uit het endossement blijkt, moet men zeer scherp het onderscheid maken tussen het geval waarbij de lastgever werkelijk in de wisselbrief is opgetreden als endossant, en daarop als dusdanig figureert, en het tweede geval waarbij de lastgever in werkelijkheid lastgever is, buiten de wisselbrief en hierop niet als endossant figureert. (zie n° 3).

13. De lastgever, die op de wisselbrief als endossant figureert, zal gebruik maken van de techniek voorzien door de *Eenvormige Wisselwet* (zie artikel 16, eerste lid, tweede zin) en namelijk zijn eigen endossement moeten doorhalen. De eenvoudige voorlegging van de wisselbrief zou niet volstaan daar hij niet gelegitimeerd is door een ononderbroken reeks endossementen.

Een nieuw endossement, door de incasso-houder aan hemzelf, is echter overbodig, daar de doorhaling van zijn eigen vroeger endossement aan de incasso-houder hem opnieuw tot houder maakt, en hem aldus legitimeert.

14. In het tweede geval echter, wanneer de lastgever niet als endossant in de wisselbrief optreedt, en buiten de wisselomloop blijft, zal de eenvoudige voorlegging van de wisselbrief niet kunnen volstaan om de rechten uit de wisselbrief uit te oefenen, doch zal een *endossement* noodzakelijk zijn, ter zijner legitimatie.

Om de rechten uit de wisselbrief zelf te kunnen uitoefenen, moet de lastgever inderdaad, gelegitimeerd zijn, door opnieuw op *regelmatige wijze in het bezit gesteld te worden van de wisselbrief*.

Hiertoe zijn er slechts *twee mogelijkheden* voorzien door de Eenvormige Wet: hetzij een *regelmatig endossement* (art. 16, E.W.), hetzij door de uitoefening van het *regres-recht* (art. 50, E.W.).

Het is echter uitgesloten dat door de uitoefening van het regres-recht door de incasso-houder tegenover hem, de lastgever op regelmatige wijze in het bezit zou komen, daar de lastgever vooreerst niet in de wisselbrief optreedt en bovendien tussen hen juist een lastgevings-overeenkomst bestaat die elk regres-recht uitsluit.

Opdat de lastgever rechtsgeldig houder zou worden van de wisselbrief, conform aan artikel 16 E.W., moet de incassohouder hem derhalve, indien hij op de vervaldag geen betaling verkrijgt van de wisselschuldenaar, de wisselbrief opnieuw *endosseren*.

De lastgever kan vanzelfsprekend niet gelegitimeerd worden zoals in het eerste geval (n°. 13) daar hij juist niet als endossant is opgetreden, en derhalve zijn endossement niet kan doorhalen.

Nu stelt men vast dat in de praktijk dit vereiste nooit nageleefd wordt: wanneer de incasso-houder, nl. meestal de bank, er niet in slaagt de wisselbrief te innen, maakt hij deze zonder meer over aan de lastgever, die dan desgevallend de wisselschuldenaar in rechte aanspreekt.

15. Deze praktijk is strijdig met de voorschriften van de Eenvormige Wet: deze wet heeft nauwkeurig geregeld hoe de rechten uit de wisselbrief worden overgedragen, en wie «houder» is van de wisselbrief. Artikel 16 E.W. vereist hiertoe een ononderbroken reeks regelmatige endossementen, behalve wanneer de wissel, conform aan artikel 50 E.W., na uitoefening van het *regres* aan de de wisselschuldenaar wordt afgeleverd. (De geheime incasso-endossant, aan wie de wisselbrief terug overgemaakt werd en die de rechten uit de wisselbrief wil uitoefenen, na daartoe zijn eigen vroeger endossement te hebben doorgehaald, is «houder» in de zin van artikel 16 E.W. en geeft blijk van een ononderbroken reeks endossementen, daar juist het doorgehaalde endossement als niet geschreven wordt beschouwd.)

Het is niet aanvaardbaar dat de lastgever, die niet in de wisselbrief is opgetreden, zonder naleving van het formeel vereiste van een endossement, in het bezit zou worden gesteld, en zonder enige legitimatie de rechten uit de wisselbrief zou kunnen uitoefenen.

De wisselschuldenaar, die door de bezitter van de wisselbrief wordt aangesproken, kan steeds aan deze bezitter tegenwerpen dat deze laatste niet gelegitimeerd is door een ononderbroken reeks endossementen en derhalve geen regelmatige houder is.

Meer nog: de wisselschuldenaar kan zelfs zijn wisselschuld niet regelmatig betalen aan de persoon, die hem weliswaar de wisselbrief vertoont, doch niet kan aantonen dat deze hem werd geëndosseerd of hem afgeleverd na regres. Indien de wisselschuldenaar, aan de niet-gelegitimeerde bezitter van de wisselbrief zou betalen, loopt hij het risico een tweede maal te moeten betalen aan de werkelijke houder. Wie zegt immers dat de persoon, die als laatste geëndosseerde op de wisselbrief

voorkomt, niet op onrechtmatige wijze uit zijn bezit werd ontzet.

16. Weliswaar zou de bezitter van de wisselbrief kunnen inroepen dat hij de wisselbrief verkregen heeft krachtens het lastgevingscontract, doch – afgezien van de *bewijsmoeilijkheden*, die hieraan verbonden zouden zijn, vooral bij afwezigheid van geschrift – verzet het *formele karakter* van de regeling der overdracht en der uitoefening der rechten uit de wisselbrief en het beginsel van de *wisselgestrengheid* zich tegen het inroepen der onderliggende overeenkomst (Hof van Beroep te Gent, 20 juni 1966, inzake Maton c. «Stock & Courtens, onuitgegeven... 2) het formeel en het abstract karakter van de wisselbrief, welke kenmerken door de Eenvormige Wet werden geaccentueerd en gesanctioneerd, laten niet toe, cambiare verbintenissen te beoordelen op grond van het contract dat aanleiding gaf tot het uitgeven van de wissel (wat de eerste rechter nochtans deed met de trekker als de schuldeiser – beneficiaire te aanzien)... ».

Processueel gezien zal de lastgever die zijn vordering uitsluitend op wisselrechtelijke grondslag heeft ingesteld in elk geval de onderliggende overeenkomst in hetzelfde geding niet kunnen inroepen, tenzij de verweerder hiermede zijn akkoord betuigt.

## 2) Incasso-wissel.

17. a/ - Onder incasso-wissel verstaat men de wisselbrief waarop de trekker de vermelding «waarde ter incassering», «ter incasso», «in lastgeving», of enige andere vermelding, die een inningso opdracht inhoudt, heeft aangebracht. De nemer van de incasso-wissel is derhalve geen schuldeiser van de trekker, doch slechts lasthebber.

De Eenvormige Wet bevat geen regeling van de incasso-wissel.

18. Bij ontstentenis van enige regeling in de Eenvormige Wet, heeft de Nederlandse Wetgever de incasso-wissel geregeld in artikel 102, al. 1 en 2 Wetboek van Koophandel: «Wanneer de trekker op den wisselbrief de vermelding «waarde ter incassering», «ter incasso», «in lastgeving» of enige andere vermelding met zich brengend een bloote opdracht tot inning heeft geplaatst, kan de nemer alle uit den wisselbrief voortvloeiende rechten uitoefenen, maar hij kan deze niet anders endosseren dan bij wijze van lastgeving. Bij een zodanigen wisselbrief kunnen de wisselschuldenaren aan de houder slechts de verweermiddelen tegenwerpen, welke aan de trekker zouden kunnen worden tegengeworpen.»

Deze regeling bestond reeds in het vroegere Nederlandse recht vóór het invoeren van de Eenvormige Wet.

Zoals voor het incasso-endossement, maakt de *Nederlandse* rechtsleer het onderscheid tussen de «geheime» incasso-wissel en de «kenbare» incasso-wissel, en past hierop dezelfde regeling toe, die geldt voor het incasso-endossement.

(– Scheltema, op. cit. ; p. 235.)

19. b/ - In de Belgische rechtsleer en rechtspraak is de incasso-wissel onbekend.

In de bankpraktijk komen dergelijke incasso-wissels nochtans dagelijks voor, maar dan in hun «geheime» vorm. Het gebeurt immers zeer veel dat een schuldeiser een wissel heeft getrokken op zijn schuldenaar, en deze wissel aan de Bank heeft gesteld met het oog op de inning ervan. Op deze wissels is echter nooit vermeld dat het gaat om een «ter incasso» wissel.

Daar de Bank in onderhavig geval als nemer uitsluitend de lasthebber van de trekker is, zonder als dusdanig

te zijn vermeld, gaat het hier om een *geheime incasso-wissel*.

20. — Zoals voor het incasso-endossement, moet van dit geval duidelijk onderscheiden worden het geval, waarin de trekker de wisselbrief aan de Bank overhandigt tegen betaling van het bedrag, op deze wisselbrief voorkomend. De Bank is dan de werkelijke nemer « in eigendom » van de wisselbrief.

Het gaat alsdan om een vereenvoudigde disconto-verhandeling, waarbij de Bank ten belope van het wisselbedrag de trekker krediteert. Deze disconto-verhandeling is een vereenvoudigde omdat normalerwijze de discontering van een wisselbrief bestaat in de verhandeling van de wisselbrief, bij middel van endossement, door de nemer aan een derde.

Indien op de vervaldag geen betaling bekomen wordt van de acceptant, zal de Bank dan terugbetaling vragen van de trekker, of diens rekening debiteren. In *rechte* is die terugbetaling de *minnelijke* uitoefening van het regres-recht van de nemer tegenover de trekker bij wanbetaling van de acceptant. (*Frédéricq*, *Traité de droit commercial*, T. X.; par. 172, p. 460-461. Dergelijk regres volstaat voor uitoefening van verder regres, en doet de verjaringstermijn lopen, hoewel artikel 70 E.W. spreekt van « in rechte aangesproken ». Cfr. *Frédéricq*, op. cit., p. 505).

21. Van dit geval moet nog onderscheiden worden het geval, waarbij de trekker een *geheime incasso-wissel* geeft, en derhalve de Bank, die geheim lasthebber is, als beneficiaris aanwijst: de Bank kan nu het bedrag van de wisselbrief voorschieten, en bij wanbetaling op de vervaldag de trekker voor deze som debiteren. In dat geval kan de Bank niet voor eigen rekening de rechten uit de wisselbrief uitoefenen, daar zij geen eigenaar is van de wisselbrief (Van Ryn, *Principes*, T. III, n° 2.214, p. 412).

Daar het in dit laatste geval juridisch eigenlijk om een *gewone incasso-wissel* gaat, zijn dezelfde regels toepasselijk.

## 22. — *Rechtsgeldigheid van de incasso-wissel.*

De vraag kan gesteld worden of de incasso-wissel een rechtsgeldige wisselbrief is.

Enerzijds kent de Eenvormige Wet immers alleen het incasso-endossement (art. 18 E.W.), terwijl anderzijds artikel 1, 6-de lid van deze Wet als essentieel vereiste tot de rechtsgeldigheid van de Wisselbrief de aanduiding vereist, van de degene die betaling mag ontvangen. Wordt hierdoor de lasthebber, die weliswaar betaling mag ontvangen, doch voor rekening van een derde, niet uitgesloten?

23. Uitgaande van het beginsel dat de materie, die in de Eenvormige Wet niet werd geregeld, door de nationale wetgeving mag geregeld worden, heeft de Nederlandse Wetgever in artikel 102, al. 1 en 2 W.v.K. de incasso-wissel uitdrukkelijk geregeld.

In deze stelling moet men aanvaarden dat ook een andere nationale rechtsbron, zoals de gewoonte, en meer bepaald de handelsgebruiken, alsook de wil van partijen de instelling van de incassowissel kunnen tot stand brengen en regelen. Bovendien kan men argumenteren dat artikel 18 alleen een bijzondere wisselrechtelijke legitimatie van de vertegenwoordiger regelt, doch zich niet verzet tegen de aanduiding van de lasthebber als nemer, die toch beneficiaris is in de zin van art. 1, lid 6 Een-

vormige Wet, zij het dan in naam en voor rekening van de trekker.

24. In deze zin heeft de *Rechtbank van Koophandel te Kortrijk* bij haar vonnis dd. 26.10.1961 inzake Decru c. Banque de la Société Générale de Belgique (zie ons nummer 11 van 13 nov. 1966) beslist:

« Overwegende dat in sommige landen die de eenvormige wisselwet hebben aanvaard, gebruik is gemaakt van de reserve, aan de onderscheiden landen toegewezen, om eigen bepalingen in de eenvormige wisselwet in te voeren;

» Dat aldus de Nederlandse wet onder artikel 102 A.K. de incassowissel heeft geregeld;

» Dat de eenvormige wet de incassowissel niet regelt, wel het incasso-endossement (ons art. 18 W.W.);

» Overwegende dat bij de incasso-wissel een schuldeiser een wissel trekt op zijn schuldenaar en daarin als « nemer » aanwijst een bank welke taak het is de wissel ten zijnen behoeve te innen, in welk geval tussen trekker en Bank een lastgevingsverhouding bestaat, die niet uit de wissel moet blijken, maar door de onderliggende rechtsbetrekking is bepaald;

» Dat, indien de wissel de door de trekker aan de nemer verstrekte incasso-opdracht niet vermeldt, het stuk dan tegenover derden (b.v. acceptant, geëndosseerde) die mogen afaan op hetgeen de wissel kenbaar maakt, de werking van een gewone wissel heeft.

» Dat de nemer alle uit de wissel voortvloeiende rechten kan uitoefenen met deze beperking dat hij de wissel alleen ter incassering mag endosseren;

» Dat, indien de nemer jegens de betrokkene betaling vraagt, deze hem de verweermiddelen kan tegenwerpen, die hij tegen de vorderende trekker zelf zou hebben gehad, vermits de nemer van de incasso-wissel slechts een lasthebber is;

» ... ».

## *Rechtsgevolgen.*

25. De rechtsgevolgen zijn — zoals in het Nederlandse recht grondig is uitgewerkt — dezelfde als voor het incasso-endossement.

Voor de uitoefening van de rechten uit de wisselbrief door de *lastgever*, gelden echter volgende regels.

Wanneer de wisselbrief, een openlijke incasso-wissel is, zal de nemer de wisselbrief, indien hij geen betaling heeft bekomen, zonder enige formaliteit terug overmaken aan de trekker, die dan in rechte optreedt. Uit de wisselbrief blijkt immers de lastgeving, zodat er zich geen probleem voordoet in verband met de legitimatie.

26. Wanneer het echter een *geheime incasso-wissel* betreft, die alleen in deze vorm hier te lande voorkomt, moet dezelfde oplossing worden aangenomen als voor het *geheime incasso-endossement* waarbij de lastgever, niet als endossant in de wisselbrief is opgetreden. (Zie n° 3-13 tot 16.) Opdat de lastgever van een *geheime incasso-wissel* de rechten uit de wisselbrief zou kunnen uitoefenen is het volstrekt noodzakelijk dat de *geheime incasso-nemer* hem legitimeert door hem de wisselbrief te *endosseren*. De lastgevingsovereenkomst blijkt immers enerzijds niet uit de wisselbrief, terwijl anderzijds legitimatie door doorhaling van een vroeger endossement onmogelijk is.

## *Besluit.*

27. In de Belgische wisselpraktijk is de openlijke incasso-wissel onbekend en wordt het openlijk incasso-endossement zelden aangewend.

Darentegen komt de geheime incasso-wissel, en het geheim incasso-endossement veelvuldig voor.

Waar de Eenvormige Wisselwet de incasso-wissel niet heeft geregeld, staat het de nationale wetgever of een andere rechtsbron zoals de handelsgebruiken of de partijwil vrij dit te doen.

Bij een *openlijk incasso-endossement*, of een *openlijke incasso-wissel* volstaat de overhandiging aan de lastgever, en de voorlegging door deze laatste, om hem toe te laten de rechten uit de wisselbrief uit te oefenen.

Bij een *geheim incasso-endossement*, waarbij de lastgever als endossant optreedt, zal het volstaan dat de lastgever de wisselbrief voorlegt, waarop zijn eigen endossement is doorgehaald.

De praktijk, die er hier te lande in bestaat dat de lasthebber van een geheim incasso-endossement, waarbij de lastgever, niet als endossant optreedt, of van een geheime incasso-wissel, dergelijke wisselbrieven, waarvan hij geen betaling bekomt op de vervaldag, zonder endossement aan de lastgever over te maken, moet als strijdig met de Eenvormige Wet worden beschouwd.

Zonder endossement wordt de lastgever in deze beide gevallen immers geen regelmatige «houder» en kan de wisselschuldenaar hem niet rechtsgeldig betalen, zonder het risico te lopen een tweede maal te moeten betalen.

28. Tegen het aanbrengen van dergelijk endossement door de incasso-nemer of houder kan geen bezwaar worden ingebracht: vooreerst kan het endossement door de bank gebeuren *zonder obligo* (art. 15, eerste lid, Eenvormige Wisselwet) en bovendien heeft een endossement, gesteld na protest van niet betaling of na het verstrijken van de termijn voor het opmaken van het protest bepaald, steeds de gevolgen van een gewone cessie. Zodoende loopt de bank geen gevaar in de wisselomloop betrokken te worden. Ook kan niet worden opgeworpen dat dit endossement slechts ten titel van lastgeving kan geschieden: *formeel* is het een translatief endossement, en bovendien zou de schuldenaar door het feit dat hij inroept dat het slechts om een endossement tot lastgeving kan gelden meteen het bestaan van het incasso-endossement of de incasso-wissel erkennen. Indien de bank daarentegen zou weigeren opnieuw te endosseren, zou dit tot *schadevergoeding* verplichten, daar de lastgevingsovereenkomst niet tot een goed einde zou zijn gebracht.

Het ware nochtans zeer gewenst dat partijen meer gebruik zouden maken van de wettelijk geregelde instelling van het openlijk incasso-endossement, en desgevallend van de openlijke incasso-wissel.

Een taak is hier ongetwijfeld voor de banken weggelegd.

## II. Inpandgeving van Wisselbrieven.

29. — *Inpandgeving van order- en toonderpapieren*: in algemene regel gebeurt de inpandgeving van order- en toonderpapieren op de wijze, die geldt voor de overdracht ervan, namelijk door endossement en overhandiging bij orderpapieren, en door enkele overhandiging bij toonderpapier.

Orderpapier dat in blanco werd geëndosseerd, wordt een toonderpapier, dat door enkele overhandiging kan worden in pand gegeven.

### 30. — *Inpandgeving van wisselbrieven.*

Artikel 19 van de Eenvormige Wet bepaalt: «Wanneer een endossement de vermelding inhoudt;

„waarde tot zekerheid”, „waarde tot pand”, of enige andere vermelding welke een zekerheid insluit, kan de houder alle uit de wisselbrief voortvloeiende rechten uitoefenen, maar een door hem gesteld endossement geldt slechts als endossement bij wijze van lastgeving...»

31. Deze bijzondere regeling in de Eenvormige Wet sluit de mogelijkheid niet uit een wisselbrief in pand te geven op de wijze voorzien voor alle order- en toonderpapieren.

(— *Van Ryn*, Deel IV, p. 157, n° 2.572, die ten onrechte voorhoudt dat Frédéricq in zijn Handboek, Deel I, n° 464, p. 403 een andere mening is toegedaan, waar deze onder n° 291, P. 271 uitdrukkelijk deze mogelijkheid vermeldt.)

De *Duitse* en *Nederlandse* rechtsleer spreken van «stil» of «geheim» endossement in pandgeving, wanneer het endossement de inpandgeving niet vermeldt.

(— *Scheltema*, Wissel- en Chèquerecht, p. 263,  
— *Hueck*, Recht der Wertpapiere, 1957, p. 56, «Verdecktes Pfandindossament»,  
— *Rehfeldt*, Wertpapierrecht, 1959, p. 61,  
— *Schumann*, Handelsrecht, 1954, T. II, p. 372,  
— *Gierke*, Das Recht der Wertpapiere, 1954, p. 52).

Het «stil» of «geheim» endossement in pandgeving is gebruikelijk omdat het krediet van de schuldenaar op deze wijze niet wordt aangetast. (Frédéricq, Handboek, Deel I, n° 921, p. 271).

De pandhoudende schuldeiser kan alsdan de geëndosseerde wisselbrief in eigendom overdragen aan een derde, zonder dat aan deze de pandovereenkomst zou kunnen worden tegengeworpen.

32. — In de Belgische praktijk gebeurt het vaak dat tussen de schuldeiser, b.v. de bank, en de schuldenaar een overeenkomst bestaat, waarbij deze laatste zich ertoe verbindt bepaalde wisselbrieven in pand te geven. Deze overeenkomst schept evenwel slechts een verbintenis ten laste van de schuldeiser, doch brengt de inpandgeving van de wisselbrieven niet tot stand. Opdat de schuldeiser een pand zou verkrijgen, is nog vereist dat hem de wisselbrieven worden geëndosseerd én overhandigd.

Wanneer de wisselbrieven — zoals het dikwijls voorkomt — echter aan de schuldeiser, b.v. de bank, worden overgemaakt zonder dat deze hem worden geëndosseerd, zou er geen geldig pand op de wisselbrieven tot stand zijn gebracht.

33. Het is eveneens niet mogelijk een wisselbrief in pand te geven door deze aan order te stellen van de schuldeiser: de nemer is immers als eerste beneficiaris, vanaf het ontstaan van de wisselbrief, titularis ervan.

(*Rb. v. Kh. St.-Niklaas*, 17 oktober 1961, Rev. Banque 1961, 828.)

34. — Een bijzonder geval doet zich voor wanneer in een overeenkomst, strekkende tot de inpandgeving van een handelszaak, een beding voorkomt, waarbij de wisselbrieven in het pand zijn begrepen. In deze hypothese lijkt het endossement en de overhandiging van de wisselbrieven overbodig, daar enerzijds de regeling betreffende de vestiging van het pand op handelszaak de bijzondere overdracht in pandgeving van wisselbrieven primeert, en anderzijds geen inbezitstelling is vereist voor het pand op handelszaak.

Leo MAEYENS,  
Advocaat te Kortrijk.

# RECHTSPRAAK

## HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 maart 1966.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt

Advocaten: Mrs. Faurès en De Bruyn

1. Arbeidsovereenkomst (bedienden). — Gezagsverhouding. — Apotheker.
2. Vonnissen en arresten. — Motivering. — Bewijs van band van ondergeschiktheid. — Geleverd door bedingen van het contract. — Door eiser aangevoerde feitelijke bestanddelen.

1. Na te hebben vastgesteld dat naar luid van de tussen eiser en een apotheker gesloten overeenkomst: a) de eerste de tweede «in zijn dienst» genomen had; b) dat de apotheker geheel zijn werkzaamheid aan de apotheek moest wijden en, op straf van sancties, zijn afwezigheden rechtvaardigen; c) dat de duur van de aan de apotheker opgelegde dagelijkse prestaties op zeer precieze wijze bepaald was; d) dat, volgens de overeenkomst eiser «zich de aankopen van de farmaceutische producten voorbehold», heeft de rechter uit het geheel van die vaststellingen wettelijk afgeleid dat de apotheker in de uitvoering zelf van zijn werk aan het gezag, aan het bestuur en aan het toezicht van eiser onderworpen was en, dienvolgens, dat er tussen eiser en de apotheker «een band van nauwe ondergeschiktheid» bestond, die het bediendencontract kenmerkt.
2. Na, steunend op de bedingen van het contract, het bestaan van een nauwe band van ondergeschiktheid tussen eiser en zijn medecontractant te hebben aangetoond, mocht de rechter aannemen dat de door eiser aangevoerde feitelijke bestanddelen hun ter zake dienend karakter verloren en dat er, dienvolgens, geen reden was uitdrukkelijk elke van die beweringen te beantwoorden.

Manil t./ R.M.Z.

Gelet op het bestreden vonnis, op 7 oktober 1963 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Namen statuërende in graad van beroep;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1107, 1134, 1779, 1780, 1787 van het Burgerlijk Wetboek, 1 van de wet van 10 maart 1900 op het arbeidscontract, 4 van de wet van 9 juli 1926 op de Werkrechtswet, 2 van de besluitwet van 28 december betreffende de maatschappelijke zekerheid van de arbeiders, 1 van de wet van 14 juli 1961 tot wijziging en aanvulling van gezegde besluitwet en 97 van de Grondwet,

doordat, om te besluiten tot het bestaan, tussen eiser en de heer Chandelier, van een contract dat de onderwerping aan het regiem van de maatschappelijke zekerheid meebrengt, het bestreden vonnis, zowel in zijn eigen redenen als met verwijzing naar de niet strijdige redenen van de eerste rechter welke het verklaart aan te nemen, als het bestaan bewijzend tussen hen van een bediendencontract dat tot onderwerping aan het regiem van de maatschappelijke zekerheid aanleiding geeft, op het feit wijst dat in het contract, eiser Chandelier in zijn dienst neemt, dat gezegde Chandelier een wedde ontvangt, gans zijn werkzaamheid aan de apotheek moet wijden, zonder voorafgaande rechtvaardiging of reden niet mag afwezig zijn en dat de duur van

zijn dagelijkse prestaties hem op een zeer stipte wijze opgelegd wordt,

terwijl de feiten waarop door de rechters gewezen is geenszins bewijzen dat tussen eiser en Chandelier de band van nauwe ondergeschiktheid bestond, welke het bediendencontract kenmerkt dat aanleiding geeft tot onderwerping aan het regiem van de maatschappelijke zekerheid, waaruit volgt dat het vonnis niet, zoals het het gedaan heeft kon beslissen dat eiser jegens verweerder de sommen verschuldigd was welke deze laatste van hem vorderde (schending van al de in het middel aangeduide bepalingen).

doordat, althans, in zover het, om de hierboven overgenomen redenen, besluit tot het bestaan tussen partijen van een werkelijk bediendencontract, het vonnis nalaat gepast de door eiser in conclusie geuite beweringen te beantwoorden, volgens welke Chandelier de technische en financiële waarneming van de apotheek had, de bestellingen deed, de facturen inde, de prijzen alsook de openings- en sluitingsuren van de apotheek bepaalde, zelf in geval van verhindering zijn vervanger kon aanduiden, terwijl hijzelf Mainil de taxe van 5 ten honderd ingesteld door artikel 60 van het Wetboek van de met het zegel gelijkgestelde taxes moest betalen op de aan Chandelier betaalde bezoldigingen, — niet toepasselijke taxe, wanneer de technische en financiële leiding aan de eigenaar van de apotheek blijft behoren — (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat de van eiser door verweerder gevorderde sommen een periode strekkende van 1950 tot 1955 betreffen; dat artikel 1 van de wet van 14 juli 1961 in het middel aangeduid dus ten deze niet toepasselijk is;

Overwegende dat eiser een apotheek exploiteerde, maar dat hij, daar hij over het door de wet vereist diploma niet beschikte, op een apotheker de heer Chandelier beroep gedaan heeft;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis en van het beroepen vonnis waarnaar het verwijst blijkt dat naar luid van de tussen eiser en Chandelier gesloten overeenkomst: a) de eerste de tweede «in zijn dienst» genomen had; b) dat Chandelier gans zijn werkzaamheid aan de apotheek moest wijden en, op straf van sancties, zijn afwezigheden rechtvaardigen; c) dat de duur van de aan Chandelier opgelegde dagelijkse prestaties op zeer precieze wijze bepaald was; d) dat, volgens de overeenkomst, eiser «zich de aankopen van farmaceutische producten voorbehold»;

Overwegende dat, uit het geheel van deze vaststellingen welke door de voorziening niet bestreden zijn, de rechter wettelijk heeft kunnen afleiden dat Chandelier in de uitvoering zelf van zijn werk, aan het gezag, aan het bestuur en aan het toezicht van eiser onderworpen was en, dienvolgens, dat er tussen eiser en Chandelier «een band van nauwe ondergeschiktheid» bestond, welke het bediendencontract kenmerkt;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat de in het middel bedoelde conclusie van eiser alleen tot voorwerp had te bewijzen dat Chandelier «niet in de toestand van ondergeschiktheid was noodzakelijk voor de onderwerping aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid»;

Overwegende dat na, steunend op de bedingen van het contract waarop het wijst, het bestaan te hebben aangetoond van een nauwe band van ondergeschiktheid tussen Chandelier en eiser, de rechter heeft kunnen aannemen dat de door eiser aangevoerde feitelijke bestanddelen hun ter zake dienend karakter verloren en dat er, dienvolgens, geen reden was uitdrukkelijk elke van deze beweringen te beantwoorden;

Dat geen onderdeel van het middel kan aangenomen worden;

*Om die redenen :*

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

#### NOOT

1. — Over het probleem der gezagsverhouding, zie Jan Stelyaert, A.P.R. Arbeidsovereenkomst (Bedienden), nrs. 28 e.v., inzonderheid, wat de apothekers betreft, nrs. 47 tot 49. In nr. 49 is de rechtspraak vermeld.

2. — Verg. Cass. 20 mei 1965, Pas. 1965, I, 1009, geval waarin eiser voor de appèlrechter had aangevoerd dat de zes elementen waarop de eerste rechter steunde om het bestaan van een bediendencontract aan te nemen, afzonderlijk of samen genomen de beslissing niet konden rechtvaardigen; eiser preciseerde dienaangaande redenen in feite en in rechte; daar de sententie in hoger beroep er zich toe beperkte dit verweer tegen te spreken zonder de motieven die het steunden te beantwoorden, werd ze door het hof vernietigd.

#### HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 22 november 1965.

Voorzitter: M. van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: M. De Waersegger.

Advocaat-generaal: Mr. Dumon.

**Vennootschappen. — Handelsvennootschap. — Schijn. — Mogelijkheid het bestaan van de vennootschap te betwisten.**

*Hoewel art. 4 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen bepaalt dat de gronden van nietigheid waarvan sprake in deze bepaling, door de vennoten niet aan derden kunnen worden tegengeworpen en dat de nietigheid onder de vennoten eerst haar werking uitoefent met ingang van de dag waarop het verzoek om ze te doen uitspreken werd ingediend, volgt noch uit deze wettelijke bepaling noch uit enige andere dat een schijn, welke ook de aard ervan weze, degenen die volgens deze schijn er de vennoten zouden van zijn, nooit zou toelaten het bestaan van de vennootschap te betwisten.*

(Francq.)

Gelet op het bestreden arrest, op 6 januari 1965 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artt. 4, 141, 143, en 144 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 573, 577 en 578 van het Wetboek van koophandel, 1126, 1832, 1833 en 1843 van het B.W., 489 van het Strafwetboek en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, door bevestiging van het beroepen vonnis, tegen eiseres bewezen verklaart de telastleggingen van bedrieglijke bankbreuk en van een-

voudige bankbreuk, tegen haar aangevoerd wegens sommige handelingen die zij als beheerder van de coöperatieve vennootschap « Cimex, Compagnie Immobilière d'Extension et d'Entreprise » zou hebben verricht, op grond dat het bewezen is en niet geloofend dat eiseres en de heer Lambert in hun betrekkingen met derden betreffende de oprichting van gebouwen gehandeld hebben onder de naam van die vennootschap, die louter denkbeeldig was daar niets gedaan was voor haar wettelijke oprichting, dat de volstreckte nietigheid van een vennootschap door de vennoten niet aan derden kan worden tegengeworpen, dat zodanige nietigheid, hoewel van rechtswege, wettelijk slechts bestaat in zover zij door de rechter is uitgesproken op verzoek van een belanghebbende, dat in het onderhavige geval verre van de rechterlijke verklaring van nietigheid te verzoeken, twee schuldeisers de vennootschap gedagvaard hebben tot faillietverklaring en dat aldus ook het openbaar ministerie bij de uitoefening van de huidige vervolging van de verdachte als beheerder van de gefailleerde vennootschap, zich eveneens uitspreekt voor het wettelijk bestaan ervan, terwijl alleen de nietigheid die voor een coöperatieve vennootschap volgt uit het feit dat zij niet is opgericht bij een bijzondere, openbare akte of bij een onderhandse akte, in twee originelen in dit laatste geval door de vennoten niet aan derden kan worden tegengeworpen, dat dit niet het geval is met de andere nietigheden die een coöperatieve vennootschap kunnen treffen, zoals die welke hieruit volgen dat zodanige vennootschap geen 7 vennoten telt of dat geen inschrijving heeft plaatsgehad, of dat geen inbreng gedaan of beloofd is; dat, als het bestreden arrest erkent dat de faillietverklarde vennootschap « louter denkbeeldig was aangezien niets gedaan was voor haar wettelijke oprichting », het noodzakelijk beslist dat deze vennootschap niet voldeed aan de vereisten, wat de inhoud betreft, voor haar wettelijk bestaan; dat de vennoten derhalve de daaruit volgende nietigheid konden inroepen, dat eiseres die nietigheid heeft ingeroepen en het strafrecht verzocht heeft die uit spreken en dat diengevolge het betreden arrest niet kon verklaren dat het door eiseres ingeroepen gemis van wettelijk bestaan van de vennootschap « Cimex, Compagnie Immobilière d'Extension et d'Entreprise » niet terzake diende, noch derhalve de eiseres als beheerder van de genoemde vennootschap kon veroordelen wegens eenvoudige en bedrieglijke bankbreuk (schending van alle in het middel aangehaalde wettelijke bepalingen):

Overwegende dat eiseres die, als beheerder van de coöperatieve vennootschap « Cimex », in staat van faillissement, vervolgd werd wegens feiten van eenvoudige bankbreuk en van bedrieglijke bankbreuk, vóór de rechter in feitelijke aanleg had doen gelden dat de genoemde vennootschap « niet bestaande » was;

Overwegende dat, na te hebben vastgesteld dat de genoemde vennootschap inderdaad « louter denkbeeldig is, aangezien niets gedaan was voor haar wettelijke oprichting », het arrest eiseres wegens de telastleggingen van bankbreuk veroordeelt, op grond alleen, enerzijds, dat de volstreckte nietigheid van een vennootschap, zelfs de ontstentenis van de akte van oprichting, niet aan derden kan worden tegengeworpen en dat noch een schuldeiser noch het openbaar ministerie de nietigheid van de vennootschap heeft ingeroepen en anderzijds dat het krediet van de genoemde vennootschap geschokt is en dat zij haar betalingen gestaakt heeft;

Overwegende echter dat, hoewel art. 4 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen bepaalt dat de gronden van nietigheid waarvan sprake in deze bepaling door de vennoten niet aan derden kunnen worden tegengeworpen en dat zij onder de vennoten eerst

hare werking uitoefent met ingang van de dag waarop het verzoek om ze te doen uitspreken werd ingediend noch uit de wettelijke bepaling noch uit enige andere volgt dat een schijn, welke ook de aard ervan weze, degenen die volgens deze schijn er de vennoten zouden van zijn, nooit zou toelaten het bestaan van de vennootschap te betwisten;

Overwegende derhalve dat het arrest, dat niet heeft vastgesteld dat eiseres zelf in virtuele staat van faillissement was, op grond alleen van de hierboven aangehaalde redenen eiseres niet heeft kunnen veroordelen wegens de tegen haar aangevoerde telasteleggingen;

Dat het middel gegrond is;

#### *Om die redenen :*

En zonder dat er grond bestaat tot onderzoek van het tweede middel, dat geen ruimere vernietiging zou kunnen meebrengen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

NOOT: Zie over het onderscheid tussen schijnvennootschap en geveinsde vennootschap, Jan Ronse, Overzicht van de rechtspraak, Vennootschappen, T.P.R. 1964, blz. 96, nr. 47.

### HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 26 oktober 1965.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Delahaye.

Advocaat-generaal: Mr. Krings.

**Inkomstenbelastingen. — Bezwaarschriften. — Aanvang van de termijn om het bezwaarschrift in te dienen. — Een bezwaarschrift ingediend vóór de inkohiering van de aanslag is niet ontvankelijk.**

*De indiening van een bezwaarschrift is niet ontvankelijk wanneer enerzijds er in hoofde van de belastingschuldige geen reeds verkregen en dadelijk belang bestaat, en anderzijds het bedrag van de belastingschuld nog niet zeker is. Dit is het geval wanneer een bezwaarschrift wordt ingediend tegen een aangekondigde doch nog niet ingekohierde aanslag.*

Belgische Staat (minister van Financiën) t./ Van de Perre.

Gelet op het bestreden arrest op 13 mei 1963 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artt. 97 en 112 van de Grondwet, 55, paragraaf 1, 60 en 61, paragraaf 3, lid 1, van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen gecoördineerd bij besluit van de Regent van 15 januari 1948, doordat het hof van beroep beslist dat de reclamatie van 19 november 1958 tegen de aanslag over het dienstjaar 1958 — hoewel de inkohiering ervan slechts op 6 januari 1959 geschiedde — niet als voorbarig diend om ontvankelijk te zijn en gezegd artikel de aan — dat de termijn bepaald bij art. 61, paragraaf 3, van de gecoördineerde wetten moet worden aangezien als de uiterste datum waarop de reclamatie moet worden ingediend om ontvankelijk te zijn en gezegd artikel de aanvankelijke datum niet bepaalt waarop de reclamatie kan worden voorgelegd;

— dat de enige voorwaarde van de ontvankelijkheid van een reclamatie, van het bestaan van de belastingschuld afhangt en onderworpen is aan het bestaan in hoofde van de belastingschuldige van een reeds bestaand en dadelijk belang;

— dat de ontvankelijkheid van een reclamatie door de wet niet afhankelijk wordt gemaakt van de voorafgaande vestiging van een belasting;

terwijl art. 61, paragraaf 3, lid 1, van de voornoemde gecoördineerde wetten uitdrukkelijk bepaalt: « behalve de bij paragraaf 1 voorziene gevallen, kunnen de schuldenaars van directe belastingen een schriftelijke reclamatie tegen het beloop van hun aanslag, de verhogingen eventueel inbegrepen, indienen bij de directeur van de provincie of het gewest binnen wiens gebied de betwiste belastingen werden gevestigd », hetgeen noodzakelijkerwijze voor de niet bij de bron verschuldigde bedrijfsbelasting en aanvullende personele belasting de voorafgaande vestiging van de belastingschuld door de inkohiering veronderstelt;

en terwijl het bestreden arrest aan het bericht van wijziging ten deze een betekenis toekent welke het niet bezit:

Over de grond van niet-ontvankelijkheid door verweerder afgeleid hieruit dat het middel de schending inroept van verschillende bepalingen van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelasting en van de artt. 97 en 112 van de Grondwet, alhoewel het in werkelijkheid twee afzonderlijke middelen inhoudt, aanvoerend het ene dat de ontvankelijkheid van een reclamatie tegen een aanslag, per kohier geëind, afhankelijk is van zijn voorafgaande inkohiering, het andere dat het bestreden arrest het begrip en de wettelijke uitwerkingen van het bericht van wijziging miskent, waarvan de enkele opgave doet uitkomen dat het ene onafhankelijk is van het andere, derwijze dat, bij gebrek aan het preciseren van de wetbepalingen die betrekking hebben op elk dezer middelen, het door eiser voorgesteld middel niet ontvankelijk is:

Overwegende dat uit het op het middel gegeven antwoord blijkt dat dit middel, zoals het voorgesteld wordt, een geheel vormt en dat de stelling van eiser rust op een dubbele redenering waarvan de bestanddelen onafscheidbaar zijn;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

#### *Over het middel zelf:*

Overwegende dat uit de stukken waarop het hof acht mag slaan blijkt dat de aanslagen per kohier in de bedrijfsbelasting en de aanvullende personele belasting over het dienstjaar 1958, waarover de betwisting uitsluitend loopt, ingekohierd werden op 6 januari 1959:

Dat de administratie, vooraleer de aanslagen te vestigen, op 9 september 1958 een bericht van wijziging liet geworden aan verweerder, die op 19 november 1958 reclamatie indiende tegen de aanslag over het dienstjaar 1957, die reeds ingekohierd was en aan de huidige voorziening vreemd is, en ook volgens het arrest tegen de aanslagen die de administratie zich voor het dienstjaar 1958 voornam in te kohieren, reclamatie waarbij hij de wijziging, door de controleur aangebracht aan zijn aangifte voor het dienstjaar 1958, bestreed;

Dat het arrest, na erop te hebben gewezen dat art. 61, paragraaf 3, van de gecoördineerde wetten « de aanvankelijke datum niet bepaalt waarop de reclamatie kan voorgelegd worden » en « de enige voorwaarde voor de ontvankelijkheid van een reclamatie, van het bestaan van de belastingschuld afhangt en onderworpen is aan het bestaan in hoofde van de belastingplichtige van een

reeds bestaand en dadelijk belang» en niet «aan de voorafgaande vestiging van een belasting», beschouwt dat, ten deze, «de belastingschuld ontstaan was vóór 19 november 1958 daar de ambtenaar-zetter sedert 9 september 1958 (stuk 23, dit is het bericht van wijziging van de aangifte) het bedrag van de belastbare grondslagen over de dienstjaren 1957 en 1958 definitief vastgesteld had; dat voor beide jaren dezelfde opwerpingen door verweerder geuit werden en steeds vóór het dienstjaar 1957 verworpen werden en dat, gelet op het feit dat de administratie, als gevolg aan de reclamatie van 19 november 1958 tegen de aanslag over het dienstjaar 1957, aangenomen had dat zekere vergoedingen werkelijk gedragen uitgaven dekten, zodat geen twijfel meer bestond aangaande de aard van de in identieke omstandigheden ontvangen vergoedingen tijdens het jaar 1958, verweerder er belang bij had zijn opwerpingen tegen het bericht van wijziging van 9 september 1958 te doen gelden; dat het uit deze beschouwingen afleidt dat de reclamatie van 19 november 1958 niet voorbarig is en, na deze ontvankelijk verklaard te hebben, de betwisting ten gronde beslist;

Overwegende dat zo art. 61, paragraaf 3, van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen gewag maakt van de reclamatie tegen het beloop van de aanslag die wetsbepaling enkel het meest voorkomend geval bedoelt zonder nochtans steeds de vestiging van een aanslag door de administratie als voorwaarde te stellen voor de ontvankelijkheid van elke reclamatie op het stuk van de directe belastingen;

Overwegende dat de reclamatie evenwel niet ontvankelijk is wanneer op het ogenblik waarop zij wordt ingediend, enerzijds er in hoofde van de belastingschuldige geen reeds verkregen en dadelijk belang bestaat, en, anderzijds, het bedrag van de belastingschuld nog niet zeker is;

Overwegende, eensdeels, dat uit de omstandigheid dat over dienstjaar 1957 de belasting op de vergoedingen betreffende de vertegenwoordiging- en reiskosten ingekohierd werd en uit de omstandigheid dat voor het dienstjaar 1958 de belastingschuld reeds ontstaan was en dat geen twijfel overbleef over het belasten van de in dezelfde voorwaarden voor dit jaar betaalde vergoedingen, taxatie reeds aangekondigd in het bericht van wijziging van 9 september 1958, het arrest afleidt dat de belastingplichtige er belang bij had zijn opwerpingen er tegen te doen gelden;

Overwegende dat de belastingplichtige er weliswaar belang bij heeft zijn opwerpingen tegen het bericht van wijziging te doen gelden, doch op de wijze voorzien bij art. 55, paragraaf 1, van de gecoördineerde wetten; dat het evenwel uit het arrest niet blijkt dat er in hoofde van de belastingplichtige een reeds verkregen en dadelijk belang bestond, om zijn opwerpingen bij wijze van reclamatie te doen gelden;

Overwegende, anderdeels, dat uit de omstandigheid dat luidens de berichten van wijziging, voorgeschreven bij meergenoemd art. 55, paragraaf 1, bleek dat de administratie voor het dienstjaar 1957 bepaalde vergoedingen als niet aftrekbaar heeft beschouwd en zich voorstelde voor het dienstjaar 1958 verweerder evenzo te belasten, het arrest niet kon afleiden dat «geen twijfel bestond aangaande de belasting van de in identieke omstandigheden betaalde vergoedingen van het volgend jaar»; dat inderdaad in zulk bericht het definitief bedrag van de belastbare grondslag niet vastgesteld wordt, daar het slechts het vertrekpunt uitmaakt van een bespreking tussen de belastingplichtige en de administratie met het oog op de latere vaststelling van het belastbaar bedrag;

Dat de beslissing van het hof van beroep derhalve niet wettelijk is gerechtvaardigd en het middel gegrond is;

*Om die redenen :*

Vernietigt de bestreden beslissing;  
Beveelt dat melding van dit arrest zal gedaan worden op de kant van de vernietigde beslissing;  
Veroordeelt verweerder in de kosten;  
Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

## HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 14 februari 1966.

Voorzitter: M. Van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: Ridder de Schaetzen.

Advocaat-generaal: M. Krings.

**Préjudiciële geschillen. — Vernieling van afsluiting. — Verdachte beroept zich op zijn eigendomsrecht.**

*Wanneer de verdachte, vervolgd op grond van vernieling van een tuinafsluiting ten nadele van de burgerlijke partij (art. 545 S.W.), in zijn conclusie doet gelden dat het gedeelte van de afsluiting dat hij heeft afgebroken, zijn eigendom was daar het stond op een door hem aangekocht perceel grond, dient de strafrechter hetzij de exceptie te verwerpen indien hem blijkt dat ze niet steunt op een schijnbare titel of op bepaalde feiten van bezit die van zulke aard zijn dat zij aan het feit waarop vervolging berust alle karakter van misdrijf ontnemen, hetzij de exceptie aan te nemen en partijen naar de burgerlijke rechter te verwijzen.*

*Door, na onderzoek van de overgelegde titels op hun werkelijke kracht, te beslissen dat niet de verdachte, maar zijn zoon eigenaar is van het perceel grond, heeft de strafrechter de berechting van de prejudiciële vraag aan zich gehouden en zodoende art. 17 van de wet van 17 april 1878 geschonden.*

Pintelon t./ De Jaeger.

Gelet op het bestreden arrest, op 15 juni 1965 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

I. In zover de voorziening de beslissing over de tegen eiser ingestelde publieke vordering bedoelt:

Over het middel, ambtshalve afgeleid uit de schending van artikel 17 van de wet van 17 april 1878, doordat het bestreden arrest eiser veroordeelt wegens inbreuk op artikel 545 van het Strafwetboek, terwijl de strafrechter niet bevoegd was om uitspraak te doen over de prejudiciële vraag opgeworpen door eiser die zich op zijn onroerend eigendomsrecht beriep:

Overwegende dat eiser vervolgd werd om een tuinafsluiting ten nadele van verweerder geheel of ten dele te hebben vernield;

Overwegende dat hij in zijn conclusie deed gelden dat, bij toepassing van de artikelen 525, 552 en 553 van het Burgerlijk Wetboek, het gedeelte van de afsluiting welke hij afgebroken had zijn eigendom was, wyl het op een door hem aangekocht perceel grond opgesteld werd;

Overwegende dat het Hof van beroep, waarbij deze prejudiciële exceptie aanhangig was, naar luid van artikel 17 van de wet van 17 april 1878, hetzij de exceptie diende te verwerpen indien hem bleek dat zij niet gesteund was op de schijnbare titel of op bepaalde feiten van bezit die van zulke aard waren dat zij aan het feit waarop de vervolging berustte alle karakter van misdrijf ontnamen, hetzij de exceptie diende aan te nemen en partijen naar de burgerlijke rechter te verwijzen;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat uit de overgelegde bescheiden, en meer bepaald uit het exploit van dagvaarding vóór de vrederechter te Brugge blijkt dat niet eiser maar zijn zoon Edmond eigenaar is van het perceel grond dat door de kwestieuze afsluiting gescheiden is van de eigendom van verweerder;

Dat het arrest alzo beslist dat eiser, geen eigenaar zijnde van de grond, het door hem ingeroepen onroerend recht niet kan laten gelden;

Overwegende dat het arrest weliswaar beschouwt dat het door eiser opgeworpen middel noch op een schijnbare titel noch op bepaalde feiten van bezit steunt, doch dat deze beoordeling kennelijk slaat op de werkelijke kracht van de overgelegde titels en niet op hun schijnbare kracht;

Dat het arrest derhalve over een geschil over onroerende rechten, waarvan het niet ontkent dat het ernstig voorkomt, uitspraak doet, en zodoende de be-rechting van de prejudiciële vraag aan zich gehouden heeft;

Dat het artikel 17 van de wet van 17 april 1878 geschonden heeft;

II. In zover de voorziening de beslissing over de door verweerder tegen eiser ingestelde burgerlijke vordering bedoelt:

Overwegende dat de vernietiging van de beslissing over de publieke vordering de vernietiging meebrengt van de beslissing over de burgerlijke vordering die het gevolg van de eerste is;

#### Om die redenen :

En zonder dat de door eiser ingeroepen middelen, die tot geen ruimere vernietiging zouden kunnen leiden, behoeven onderzocht te worden, vernietigt het bestreden arrest in zover het uitspraak doet over de tegen eiser ingestelde publieke en burgerlijke vorderingen;

Beveelt dat melding van het thans gewezen arrest zal gemaakt worden op de kant van de deels vernietigde beslissing.

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

### HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 2 november 1966.

Voorzitter : Mr. M. Carnewal.

Raadsheren : M.M. Soenens en Lefebvre.

O.M. : Mr. Ely.

Advocaten : Mrs. Schöller en De Cock de Rameyen.

#### Verkoop van kaas in vleeswinkel. — Toegelaten.

*De verkoop van Milkana kaasblokjes in een vleeswinkel is toegelaten.*

*Kaas is een gefabriceerd of bereid produkt dat te beschouwen is als verduurzaamd en behoed voor bederf.*

*Talrijke culinaire recepten voorzien het gebruik van kaas bij de bereiding van vleesgerechten.*

*De verkoop van kaas in vleeswinkels kan dus niet als verboden beschouwd worden.*

Moyaert / O.M.

Verdacht van :

te Torhout, op 9-2-1966 :

Bij inbreuk op art. 1, 1° h, en 12 K.B. dd. 12-12-1955 genomen in uitvoering van en strafbaar gesteld bij de

wet van 5-9-1952 gewijzigd door de wet van 15-4-1965 o.m. art 28, 1° in zijn vleeswinkel de lokalen niet alleen gebruikt te hebben voor de handel in vlees, vleeswaren en verduurzaamde of bewerkte produkten, dienend tot het kruiden en het bereiden van vlees, maar ook voor de verkoop van kaas.

Daaraan schuldig verklaard werd beklaagde, op tegen-spraak, veroordeeld, tot een geldboete van 26 fr., verhoogd met 190 opdecimen, aldus gebracht op 520 fr. of een vervangende gevangenisstraf van acht dagen, en tevens verwezen tot de kosten van het geding begroot op 41 fr., bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brugge, correctionele Kamer met één rechter, gedagtekend 10 juni 1966, waarvan de beklaagde en het Openbaar Ministerie beroep ingesteld hebben, respectievelijk op 10-6-1966 en 16-6-1966;

Gehoord de heer raadsheer Lefevre in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord de beklaagde in zijn middelen van verdediging bijgestaan door Meesters Schöller L. en A, de Cock de Rameyen, beiden advocaten te Antwerpen;

Gehoord in zijn vordering de heer Ely, advocaat-gene-raal;

— Dit alles in het Nederlands;

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat door het onderzoek en bij de behandeling der zaak voor het Hof, het feit lastens de beklaagde gelegd niet bewezen gebleven is;

Overwegende dat de beklaagde in overtreding genomen werd wegens de verkoop van Milkana kaasblokjes;

Overwegende dat kaas een gefabriceerd of bereid product is en trouwens als dusdanig door de wetgever aangezien wordt; (K.B. 15-12-1932, artikel 1);

dat de vorm onder dewelke de kaas hier tekoop gesteld werd ook toelaat dit voedingsmiddel als een verduurzaamd, dit is voor bederf behoed product, te beschouwen;

Overwegende dat niet betwist wordt dat talrijke culinaire recepten het gebruik van kaas voorzien bij de bereiding van vleesgerechten;

Overwegende dat aldus de verkoop van kaas in vleeswinkels niet als verboden kan beschouwd worden;

#### Om deze redenen :

*Het hof, rechtdoende op tegenspraak :*

Gelet op het artikel 24 der Wet van 15 juni 1935 en de artikelen 191 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, al deze wetsbepalingen door de heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Ontvangt de beroepen en erover beslissend:

Doet het bestreden vonnis te niet en opnieuw wijzende :

Spreekt de beklaagde vrij, zonder kosten;

Laat de kosten van beide aanleggen gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie ten laste van de Staat.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

**BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN**

1e bis Kamer — 12 oktober 1966.

Rechters: MM. Carsau, Vanderhoeft en Mw. Deloof.  
Advokaten: Mrs. R. Posenaeer à H. Suykerbuyk.

**Recht van voorkoop. — Toelating van de Vrederechter om te verkopen zonder het recht van voorkoop te moeten eerbiedigen (art. 1778 sexies 9° W.W.). — Voorwaarden.**

*De redenen voorzien in art. 1775 B.W. gelden slechts ten exemplatieve titel. De Vrederechter mag toelating verlenen voor gronden die gelet op hun ligging en de evolutie van de omringende gronden, in de loop van de pachtduur, de bestemming van bouwgronden hebben verworven.*

Kenis, Van den Bergh, Huyskens en Herbots.

Gezien de stukken van het geding en o.m.:

— het vonnis waartegen beroep uitgesproken door de heer Vrederechter van het kanton Brecht, op 29 december 1965;

— de geboekte en hieraangehechte akte van beroep, betekend door het ambt van gerechtsdeurwaarder M. Courboin, gerechtsdeurwaarder, te Antwerpen, op 29 december 1965;

Gelet op de artikels 2, 24, 34, 36, 37, en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten ontwikkeld in de nederlandse taal ter zitting van 21 september 1966;

Overwegende dat aan de hand van de voorgezochte stukken het beroep als tijdig ingesteld en regelmatig naar de vorm voorkomt; dat het ontvankelijk is;

Overwegende dat beroepen door appellante werden gedagvaard voor de Vrederechter ten einde appellante te horen machtigen haar aandeel in bepaalde onroerende goederen, verpacht aan beroepen, te mogen verkopen zonder recht van voorkoop in voordeel van beroepen;

Dat de eerste Rechter deze eis ontvankelijk doch hic et nunc ongegrond verklaarde oordelende dat de voorgevande ernstige redenen nog niet vervuld waren;

Overwegende dat appellante mede-eigenares is in de onroerende goederen opgesomd in de dagvaarding, die gelegen zijn te Kalmthout, een grootte hebben van 11 Ha 35 ca en verpacht zijn aan beroepen, respectievelijk voor ongeveer 2 Ha en 7 Ha;

Dat zij beroep doet op het recht haar verleend door art. 1778 sec. 9e van de wet op het recht van voorkoop van de pachter om aan de Vrederechter wegens ernstige redenen toelating tot verkoop te vragen zonder het recht van voorkoop te moeten eerbiedigen;

**1. In rechte :**

Overwegende dat genoemd artikel bepaalt dat om de ernst van de aangevoerde redenen te beoordelen de rechter zich zal laten leiden ondermeer door de bepalingen van art. 1775 betreffende de redenen van opzegging;

Overwegende dat het woord « ondermeer » er duidelijk op wijst dat de redenen, voorzien in art. 1775 slechts ten exemplatieve titel gelden zodat de rechter buiten deze nog andere redenen als ernstig kan aanvaarden; dat zijn appreciatievermogen ruimer is dan de redenen van art. 1775, zowel wat de aard van de aangevoerde redenen betreft als wat betreft hun omvang; dat immers, zo de rechter moest gebonden zijn door de strikte bepalingen van art. 1775 het geen zin zou hebben hem nog toe te

laten ontheffing van het recht van voorkoop toe te staan, buiten de gevallen reeds door art. 1778 sexies § 1 en volgende opgesomd;

Overwegende dat, zo bij toepassing van art. 1778 sexies 8°, dat naar de art. 1774 § 2 III en § 3 met inbegrip van het laatste lid van art. 1774 verwijst, en meer bepaald art. 1774 § 3,3°, het recht van voorkoop uitgesloten wordt voor de gronden die, gezien hun ligging, moeten beschouwd worden als bouwgronden (of gronden voor de nijverheid bestemd) mits zij als dusdanig werden opgegeven in de pachtovereenkomst, of door de vrederechter aldus worden erkend, de vrederechter, bij toepassing van art. 1778 sexies 9°, niet door deze strikte bepaling gebonden is en een ruimer appreciatievermogen heeft;

Dat hij aldus als ernstige reden kan aannemen niet alleen het karakter van bouwgrond van de gronden die werkelijke bouwgronden waren, bv. omdat zij dit karakter reeds hadden bij de aanvang van de verpachting, maar waarvan deze specificatie niet in de pachtovereenkomst was vermeld of door de pachter zou kunnen betwist worden bij mondelinge pachtovereenkomsten, maar ook deze gronden die, gelet op hun ligging en de evolutie van de omringende gronden, in de loop van de pachtduur, de bestemming van de bouwgronden hebben verworven, hetzij buiten toedoen van de eigenaar-verpachter, hetzij door zijn toedoen;

Overwegende dat bij de appreciatie volgende overwegingen in acht dienen genomen te worden:

1° dat bij toepassing van art. 544 BW aan de eigenaar het meest volstrekte recht van genot en beschikking over zijn eigendom toegekend wordt;

2° dat de wet op de landpacht en het recht van voorkoop uitzonderingsregelen in het leven roepen die dit volstrekte eigendomsrecht beknotten en dienvolgens op beperkende wijze dienen toegepast te worden;

3° dat, zo de wetgever gemeend heeft deze wetten in het leven te roepen ter bescherming van de pachters om wel bepaalde redenen het aldus opgerezen belangenconflict tussen pachter en eigenaar naar rechte en billijkheid dient opgelost te worden;

4° dat, zo de eigenaar-verpachter die vrijelijk een pachtovereenkomst afsluit, wel wetende wat hiervan de gevolgen zijn ten opzichte van zijn eigen eigendomsrechten, dus gehouden is zijn overeenkomst te eerbiedigen, anderszits toch dient aangestipt te worden dat de wet op de landpacht hem verplicht uiterst lange pachttermijnen toe te staan; dat zulks voor gevolg kan hebben dat, tengevolge van toestandswijzigingen die het karakter van zijn gronden en hun bestemming ernstig kunnen wijzigen gedurende deze lange pachttermijnen, hij aanzienlijke schade kan oplopen; dat immers de normale opbrengst die hij van zijn eigendom verwachten mag ernstig kan geremd worden tengevolge van de weinig geëvolueerde en wettelijk gedrukte pachtprizen; dat deze toestand des te erger is wanneer de verpachter-eigenaar van de opbrengst van zijn eigendom moet leven;

**2. In feite :**

Overwegende dat appellante als ernstige redenen voor afschaffing van het voorkoopprecht van haar pachters inroept de omstandigheid dat zij zinnig is de gronden waarvan zij mede-eigenares is en die voor het grootste deel verpacht zijn, te verkavelen om ze als bouwgronden te verkopen; dat zij te dien einde verschillende straten hoeft aan te leggen, riolering, water, gas, electriciteit en dgl. hoeft aan te bregen;

Dat de verwezenlijking van dit opzet ondenkbaar is zolang het recht van voorkoop van beroepen blijft bestaan wat haar zou verplichten — onafgezien van het aanleggen van de straten en dgl. — telkens elk perceel bij

verkoop aan het voorkeepsrecht van de pachter te onderwerpen; dat slechts eens dat door de rechter het karakter van bouwgrond zal zijn erkend en het recht van voorkeepsrecht afgeschaft, zij in de mogelijkheid zal zijn mits vooropzeg van minstens drie maanden, de pacht op te zeggen;

Dat zij, als bewijs van haar voorgenomen opzet een door de gemeente Kalmthout in 1961 goedgekeurd verkavelingsplan overlegt; dat uit dit plan blijkt dat een groot gedeelte van de gronden palen aan de staatsbaan Kapellen-Essen, de Statiestraat en een publieke weg; dat reeds verkavelingen schijnen uitgevoerd en huizen opgericht op bepaalde percelen, die buiten de verpachting vallen;

Overwegende dat beroepen opwerpen dat appellante sinds de goedkeuring van het verkavelingsplan in 1961 nog niets heeft ondernomen om tot de verdere verwezenlijkingen over te gaan, nl. het indienen van nieuwe plannen voor de gewijzigde aansluiting der ontworpen straten, voorwaarde gesteld bij de principiële toelating;

Dat zij verder opwerpen dat de gronden in de huidige staat geen bouwgronden zijn, maar het hoogstens kunnen worden na aanleg van de straten en dgl.

Overwegende wat deze laatste opwerping betreft dat, zoals hoger reeds overwogen werd, om als ernstige redenen te kunnen gelden het niet noodzakelijk is dat de gronden reeds effectieve bouwgronden zijn in de beperkende zin van dit woord; dat, zo het moest blijken, aan de hand van de ligging dezer gronden, de uitbreiding van de woningbouw in de onmiddellijke omgeving, de urbanisatiepolitiek van de gemeente en dgl. dat de bestemming van de gronden als in een zeer nabije toekomst te realiseren bouwgronden is geworden, dit een uiterst gewichtig element van appreciatie zou zijn;

Overwegende wat de eerste opmerking van beroepen betreft, dat de argumentatie van appellante hieromtrent als zeer aannemelijk voorkomt; dat men appellante moeilijk kan verplichten de ganse administratieve procedure in werking te stellen — met al de kosten daaraan verbonden — wanneer zij geen voorafgaande zekerheid bezit 1° nopens het al dan niet voortbestaan van het recht van voorkeepsrecht en 2° dienvolgens ook van haar recht tot opzegging van de pacht mits vooropzeg van minstens 3 maanden;

Overwegende dat in de huidige staat van de zaak de rechtbank nochtans over geen voldoende elementen beschikt; dat het nuttig zou zijn haar in te lichten o.m. over volgende punten:

1° sinds wanneer is de pacht ingegaan en vervalt dus de normale pachttermijn;

2° wat is de betaalde pacht prijs;

3° beschikt appellante alleen over de pacht prijs als inkomsten;

4° beschikt appellante over de nodige middelen om haar opzet te verwezenlijken of is zij zinnens de gronden in hun geheel te verkopen;

5° acht appellante het noodzakelijk over al die gronden in hun geheel te kunnen beschikken of volstaat een deel ervan;

Dat de Rechtbank het verder nuttig acht zich ter plaatse te begeven ten einde zich een gedacht te vormen over de juiste ligging, de ontwikkeling van de omliggende woningbouw enz.;

Om deze redenen;

De rechtbank;

Tegensprekelijk rechtdoende en in hoger beroep;

Na erover beraadslaagd te hebben;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart het beroep ontvankelijk;

Vooraleer ten gronde uitspraak te doen;

1. Legt partijen op de bovengenoemde inlichtingen aan

de Rechtbank te verstrekken; heropent dienvolgens de debatten;

2 Beslist dat zij zich ter plaatse zal begeven in aanwezigheid van partijen of hun raadslieden op:

dinsdag 8 november 1966 te 15 uur.

Stelt de zaak voor verdere behandeling vast op:

dinsdag 22 november 1966.

## CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

Tijdelijke Kamer. — 29 november 1966.

Voorzitter: M. J.-M. Lefèvre.

Rechters: M.M. Viaene en Vande Vijver.

Openbaar Ministerie: M. Verpaele.

Advocaat: Mr. Raymond Matthijs (Gent).

**Riviervisvangst. — Polder. — Kreek. — Verbinding met kunstmatig aangelegde waterwegen. — Verlies van gesloten water. — Visrecht. — Oevereigenaars van de kreek.**

Daar het «natuurlijk water», de «Kleine Geul» (in de volksmond bekend onder de benaming «Grote Geul» of «Vercruyssenckreek», naar de naam van de oevereigenaar), gelegen in het gebied van de «Nicasiuspolder» te Assenede, geenszins op natuurlijke wijze naar en langs twee niet bevaarbare waterlopen (de Vliet en de Isabellawatering) respectievelijk afvloeit en in verbinding staat, doch wel langs twee op kunstmatige wijze aangelegde droogleggings- en bevoeiingswegen, die, ofschoon zij in de atlas der niet-bevaarbare waterlopen zijn opgenomen, niettemin hun kenmerk van kunstmatig aangelegde waterwegen behouden, kan de «Kleine Geul» niet als een waterloop worden aangezien. Door voormelde verbinding heeft dit water zijn gesloten kenmerk verloren, zodat niet de bepalingen van het K.B. van 30 januari 1958 houdende algemeen politiereglement van de polders en de wateringen, doch wel de bepalingen van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisvangst, gewijzigd door de wet van 10 juli 1957, op voormelde kreek van toepassing zijn. Laatstvermelde wet omvat geen enkele bijzondere bepaling met betrekking tot het visrecht in de waters van de polders.

Derhalve behoort op deze kreek het visrecht toe aan de oevereigenaar(-s).

O.M. t./Guilliaems Jozef.

Gezien de expeditie van het vonnis op tegenspraak gegeven op 26 mei 1966 door de politierechtbank van het kanton Assenede, waarbij:

— de beklaagde werd veroordeeld tot een geldboete van 10 fr. (+ 190 dec.) = tweehonderd frank of een vervangende gevangenisstraf van twee dagen voor het feit gepleegd op 16 maart 1966;

— de beklaagde werd veroordeeld tot een geldboete van 20 fr. (+ 190 dec.) = vierhonderd frank of een vervangende gevangenisstraf van drie dagen voor het feit gepleegd op 20 maart 1966;

— De beklaagde werd veroordeeld tot de kosten van het geding begroot op 42 fr.;

Uit hoofde van: te Assenede op 16 maart 1966 en 20 maart 1966:

Op een droogleggings — en bevoeiingsweg — van de Nicasiuspolder — welke bij de artikelen 1 en 2 (K.B. 30-1-1958) niet is voorzien en welke in het gebied van de polders — Nicasiuspolder en wateringen gelegen is, te hebben gevist zonder machtiging van het bestuur van de Nicasiuspolder (art. 3/6° en art. 9 van het K.B. van

30-1-1958 houdende algemeen politiereglement van de polders en van de wateringen);

Gezien de expeditie van de akte van hoger beroep van de beklaagde de dato 26 mei 1966 tegen al de beschikkingen van het vonnis.

Gezien de overige stukken;

Gehoord het verslag van de heer Voorzitter;

Gehoord de beklaagde Guillaems Jozef in zijn middelen, uiteengezet door hem zelf en door Meester Matthys, advocaat te Gent;

Gehoord de conclusies van de heer L. Verpaele, substituit-procureur des Konings;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld en regelmatig is naar de vorm;

Overwegende dat voor de behandeling van de zaak en de processtukken gebruik werd gemaakt van de Nederlandse taal;

Overwegende dat de kreek «Kleine Geul» in de volksmond bekend onder de benaming «Grote Geul» of Verduyssenkreek naar de naam van de oevereigenaar, een «natuurlijk water» is gelegen te Assenede in het gebied van de Nicasiuspolder, dat niet opgenomen is in de atlas van de niet-bevaarbare waterlopen;

Overwegende dat zij afgesloten wordt door middel van twee roosters, dewelke bij beslissing van het polderbestuur worden uitgenomen wanneer het water te hoog komt;

Overwegende dat, wanneer de roosters uitgenomen zijn, deze kreek langs twee «watergangen», t.t.z. langs twee waterwegen die op kunstmatige wijze of door mensenhanden werden aangelegd, en die in de atlas der niet-bevaarbare waterlopen opgenomen zijn in toepassing van het artikel 1, paragraaf 5 van de wet van 15 maart 1950, in verbinding staat met twee niet-bevaarbare waterlopen waarvan het water op natuurlijke wijze afvloeit, nl. de Vliet en de Isabellawatering;

Overwegende dat hoewel de evenvermelde «watergangen» in de bedoelde atlas opgenomen zijn, zij niettemin hun karakter van kunstmatige en/of met mensenhanden aangelegde waterwegen behouden;

Overwegende dat, nu het «natuurlijke water» de «Klein Geul» niet op natuurlijke wijze, doch door twee op kunstmatige of/ en door mensenhanden aangelegde droogleggings- en bevoeiingswegen naar de Vliet en de Isabellawatering afvloeit, zij niet als een «waterloop» kan worden aangezien;

Overwegende dat de «Kleine Geul» door de bedoelde verbinding met de Vliet en de Isabellawatering haar gesloten karakter heeft verloren;

Overwegende dat, onder die voorwaarden, niet de in de dagvaarding voorziene wet op de bedoelde kreek van toepassing is, doch wel de wet van 1 juli 1954 op de riviervisvangst, gewijzigd door de wet van 10 juli 1957, dewelke geen enkele bijzondere bepaling over het visrecht in de waters van de polders behelst (Pauwels A., Polders en Wateringen, nrs. 347, 350 en 685);

Overwegende dat derhalve het visrecht op deze kreek toebehoort aan de overeigenaar(s);

Overwegende dat, in die omstandigheden, de vrijspraak van de appellant zich opdringt;

*Op deze gronden:*

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken; artikelen 152, 162, 174, 191 en 194 van het Wetboek van Strafvordering; artikel 1/a-b Wet van 25 oktober 1950; artikelen 1, 2 en 3 der Wet van 5 maart 1952, al de voormelde wetsbepalingen door de Voorzitter aangeduid;

*De rechtbank: rechtdoende op tegenspraak;*

Alle andere besluiten van de hand wijzende als niet gegrond;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende:

ontslaat de appellant van de vervolgingen zonder kosten;

Legt de kosten van beide aanleggen ten laste van de Staat;

Belast het Openbaar Ministerie met de tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis.

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 2 december 1966.

Alleen rechtsprekend rechter: M. Ceulemans.

Openbaar Ministerie: M. Raynaud.

Advocaten: Mrs. Avermaet (Dendermonde) t./Le Paige.

**Dwanguitvoering op onroerende goederen. — Voorbehoud van keuze tussen onroerend beslag en dadelijke uitwinning. — Verzet tegen voorafgaand bevel. — Bevoegdheid op voet van artikel 1244, 6e lid BW.**

1. Wanneer een schuldeiser, in zij bevel voorafgaandelijk dwanguitvoering op onroerende goederen, zich de keuze voorbehoudt tussen de rechtspleging van onroerend beslag en deze van dadelijke uitwinning, en de schuldenaar zich tegen dit bevel verzet, uitstel van betaling vragend op voet van artikel 1244 BW, dan is de rechtbank van eerste aanleg en niet de voorzitter in kortgeding bevoegd om van deze vordering kennis te nemen.
2. Door te verklaren dat de rechtbank, in zulk geval, slechts bevoegd zou zijn van zohast twijfelloos vaststaat dat er een onroerend beslag gedaan wordt, heeft een vroeger arrest van het Hof van Beroep van Brussel een voorwaarde tot bevoegdheid willen opleggen die niet met de wet overeenstemt en die zich trouwens nooit kan voordoen.
3. Artikel 1244, 6e lid BW verklaart de voorzitter in kortgeding alleen bevoegd voor zover de vraag tot het bekomen van uitstel gedaan wordt in verband met een rechtspleging waarvoor de formaliteit der van waardeverlaring niet «vereist» is, t.t.z. niet door de wet voorzien is. Dit is slechts het geval bij de rechtspleging van dadelijke uitwinning. Het woord «requis», voorkomend in de Franse tekst van het artikel, moet in louter normatieve zin begrepen worden. Het beduidt geenszins dat de bedoelde formaliteit reeds «geëist» of direct eisbaar zou moeten zijn ingevolge een daadwerkelijk beslag.

N.V. Etablissements Boelens t./ N.V. Bank van Brussel.

Gezien... Gehoord... Gelet op...

Overwegende dat bij onderhavige eis verzet gedaan wordt tegen het bevel, voorafgaand een uitvoerend beslag op onroerende goederen of aan dadelijke uitwinning, gedaan bij exploit van gerechtsdeurwaarder Frans Korte te Sint Niklaas op 11 augustus 1966 en dat het tevens strekt tot het bekomen van termijnen van respijt, overeenkomstig artikel 1244 BW;

Overwegende dat verweerster de exceptie van onbevoegdheid opwerpt op grond van het zesde lid van artikel 1244 BW, zoals dit aan de hand van de voorbereidende werken geïnterpreteerd werd door een arrest van het Hof van Beroep van Brussel dd 17 april 1948 (Pasic. 1948, II, 57);

Overwegende dat aanlegster desaangaande besluit dat vermits verweerster zich de keuze voorbehiel tussen onroerend beslag en dadelijke uitwinning, zowel de bevoegdheid van de rechtbank als deze van de voorzitter in kortgeding in aanmerking komt, in welk geval de rechtbank primeren moet;

Overwegende dat de zienswijze, gehuldigd door het arrest van 17 april 1948, niet overtuigend is en niet kan gevolgd worden;

Dat dit arrest inderdaad ten onrechte het bevel wijzigde, waarbij een voorzitter in kortgeding zich onbevoegd verklaard had om kennis te nemen van een identieke eis als deze, en dit op het motief dat de rechtbank van eerste aanleg alleen bevoegd zou zijn wanneer het « twijfelloos vaststaat dat de schuldeiser een onroerend beslag doorvoert »;

Dat het arrest aldus een voorwaarde tot bevoegdheid stelde, die onmogelijk is en die zich nooit of nimmer verwezenlijken kan;

Dat immers de vordering tot het bekomen van termijnen van respijt krachtens artikel 1244 BW, op straffe van niet-ontvankelijkheid moet ingesteld worden binnen de vijftien dagen van het bevel voorafgaand aan onroerend beslag, terwijl het onroerend beslag zelf, krachtens artikel 16 van de wet van 15 augustus 1854, niet geldig kan gedaan worden binnen diezelfde termijn van 15 dagen;

Dat op het ogenblik waarop de schuldenaar een geldige vordering op voet van artikel 1244 BW instelt, het onroerend beslag derhalve nooit gelegd kan zijn, zodat het op dit ogenblik noodzakelijk twijfelachtig blijft of de rechtspleging onroerend beslag al dan niet zal doorgevoerd worden;

Overwegende dat de zienswijze van het arrest o.m. voortspuit uit de te enge en ter zake onjuiste betekenis welke het Hof toeschreef aan het woord « requise », voorkomend in de Franse tekst van het zesde lid van artikel 1244 BW;

Dat dit woord twee betekenissen heeft, te weten: 1) de actieve betekenis van « geëist, opgeëist, in rechte gevorderd », maar ook 2) de ruimere en louter normatieve betekenis van « vereist » (zie Bellefroid, Dictionnaire français-néerlandais des termes de droit);

Dat in het zesde lid van artikel 1244 BW het woord in de tweede betekenis gebruikt wordt, zoals o.m. blijkt uit de inmiddels gepubliceerde Nederlandse tekst van het wetboek, waar het woord « vereist » te lezen staat;

Dat bijgevolg de voorzitter in kortgeding dan alleen bevoegd is indien de vraag tot het bekomen van uitspraak gedaan wordt in verband met een procedure waarvoor de formaliteit der van waarde-verklaring niet « vereist » is, t.t.z. niet door de wet voorzien wordt, zodat er ook niet het minste gevaar bestaat dat die formaliteit ooit daadwerkelijk zou « geëist » worden;

Overwegende nu ter zake, dat verweerster, in haar voorafgaand bevel, zich de keuze voorbehiel tussen onroerend beslag en dadelijke uitwinning; dat aanlegster binnen de termijn voor een onvankelijk verzet niet kon weten welke van de beide rechtsplegingen verweerster later zou doorvoeren en dat zij zich toch tegen de beide eventualiteiten moest wapenen;

Dat, vermits voor één van beide eventualiteiten, de formaliteit der van waarde-verklaring wel vereist is, de voorzitter in kortgeding stellig onbevoegd is om van dit aspect van de eis kennis te nemen, wat voor gevolg heeft dat de hele en ondeelbare eis bij de rechtbank van eerste aanleg aanhangig moest gemaakt worden, zoals geschied is;

Dat de rechtbank zodus ter zake bevoegd is;  
*Het overige zonder belang.*

## RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

7° Kamer. — 22 juni 1966.

Voorzitter: M. Van Dijk.

Referendaris: M. Verdoodt.

Advocaten: Mrs. Carnewal (Gent) en M. Vaes (Antw.).

**Verzekeringen. — Zware fout van de verzekerde. — Verkeersongeval. — Oververmoeidheid ?**

*Eiser, handelsvertegenwoordiger, reed omstreeks 22.30 u. tegen een normale snelheid naar huis en botste tegen een boom. Er kon hem geen alcoholverbruik worden verweten. Volgens zijn verklaring was het ongeval het gevolg van oververmoeidheid die te wijten was aan enkele nachten laat werken op een jaarbeurs. Zijn verzekeraar, bij wie hij een polis « eigen stoffelijke schade » had gesloten, roept de zware fout van de verzekerde in.*

*Uit niets blijkt dat eiser, die weliswaar post factum het ongeval uitlegde als te verklaren door oververmoeidheid, er zich voordat hij wegreed bewust van was of moest zijn, dat zijn fysische toestand hem volstrekt niet toeliet het stuur te nemen. Het besturen van een voertuig in staat van vermoeidheid is op zichzelf geen zware fout.*

Dirckx t/ N.V. Nederlandse Lloyd

Overwegende dat de vordering er, in hoofdde, toe strekt verweerster te doen veroordelen tot betaling aan eiser van de som van 112.560 frank, ter vergoeding der door deze laatste opgelopen schade ingevolge een verkeersongeval, dat zich heeft voorgedaan op 30.4.1965, op de Hasseltweg, te Genk, alwaar eiser met zijn auto tegen een boom terechtkwam, ongeval dat — volgens hem — aan oververmoeidheid was te wijten;

Overwegende dat eiser, dewelke het beroep van vertegenwoordiger uitoefent, de volgende verklaring aan de politie van Genk aflegde: « Op 3 april 1965, rond 22.30 u. reed ik per personenauto over de Hasseltweg, in de richting naar Hasselt. Ik reed tegen een snelheid van ongeveer 60 km. per uur. Ik ben dan van de rijbaan geraakt tengevolge van de vermoeidheid. Ik had namelijk enkele nachten laat doorgemaakt op de jaarbeurs te Genk. Ik ben dan tegen een boom gereden, waardoor mijn auto zwaar beschadigd werd... Er was geen andere weggebruiker betrokken in het ongeval en het is volledig te wijten aan oververmoeidheid, dat het ongeval gebeurde... » (cfr. P.V. nr. V779, opgesteld door de politie van Genk in datum van 4.5.1965);

Overwegende dat verweerster ten onrechte meent zich te mogen beroepen op het verval, voorzien bij artikel 16 der wet op de verzekeringen van 11.6.1874 luidens hetwelk « geen schade veroorzaakt door het feit of de zware fout van verzekerde ten laste van verzekeraar is »;

Dat ze immers bij vergissing de zware fout afleidt uit de loutere omstandigheid, dat eiser het ongeval aan oververmoeidheid toeschrijft;

Dat echter de « zware fout » deze is, die mag worden gelijkgesteld met een intentionele daad of, minstens, zo zwaarwichtig is dat de dader zich bewust was of had moeten zijn het risico te verzwaren in een mate die de vooruitzichten van de verzekeraar tebutengaait;

Dat, terzake, concreet moet worden beschouwd dat eiser bedrijvig is — en reeds ten tijde van de afsluiting van het

verzekeringscontract was — als handelsvertegenwoordiger en hij — wat niet wordt betwist — dagelijks gebruik maakt van zijn autovoertuig, reden waarom hij dan ook een bijzondere polis « eigen stoffelijke schade » afsloot ;

Dat in 't bijzonder de verzekeraars de speciale bedrijvigheid van een handelsvertegenwoordiger kennen en er dan ook mede rekening houden bij het afsluiten van een verzekeringscontract ;

Overwegende dat eiser op de dagen, die het ongeval voorafgingen, bedrijvig was geweest op de jaarbeurs te Genk ;

Dat hij, weliswaar, verklaarde enkele nachten « laat » te hebben doorgebracht op gezegde jaarbeurs, wat echter normaal blijkt ;

Dat het ongeval plaatsvond omstreeks 22.30 uur, toen eiser zich normaal huiswaarts begaf naar Kagevinne bij Diest, welk uur erop wijst dat hij rechtstreeks naar huis terugkeerde ;

Dat er geenszins sprake van enig alcoholverbruik is ;

Dat eiser reed aan een normale snelheid van 60km/uur en plots van de baan geraakte, incident dat hij uitlegde als te wijten aan oververmoeidheid ;

Overwegende dat uit niets blijkt, dat eiser — zo hij weliswaar « post factum » het ongeval uitlegde als te verklaren door oververmoeidheid — er zich van bewust was of had moeten zijn, dat zijn physische toestand hem volstrekt niet toeliet het stuur te nemen ;

Dat hij, inderdaad, allerminst het besef kon hebben dat — bij het vervullen van zijn normale beroepsbedrijvigheid op de jaarbeurs — hij zo vermoeid zou geraken, dat hij bij het besturen van zijn auto om huiswaarts te keren in die mate het risico zou verzwaren, dat zulks de normale vooruitzichten van de verzekeraar tebuttinging ;

Dat de afstand Genk-Kagevinne bij Diest amper 35 km. bedraagt, terwijl eiser een jonge persoon van minder dan 30 jaar is, die — zoals zoveel anderen op deze ouderdom en zelfs later — zich toch normaal mag veroorloven enkele nachten « laat » te werken ;

Dat, ten andere, niet is bewezen dat de staat van oververmoeidheid zich op enige wijze zou hebben geopenbaard vóór het ongeval zich voordeed ;

Overwegende dat deze staat dan ook allerminst mag worden vergeleken met deze van de persoon, die dronken is of zich vrijwillig heeft gebracht in een toestand van alcoholintoxicatie, waarvan hij tevoren wist of had moeten weten dat hij een normaal verzekerd risico verzwaaarde ;

Overwegende dat het besturen van een autovoertuig in staat van vermoeidheid op zichzelf geen zware fout is, die het verval voorzien bij artikel 16 der verzekeringswet zou rechtvaardigen (cfr. o.a. Burgerl. Brussel, 7.12.1927, R.G.A.R. 1928, 302. Gent, 20.11.1955, R.G.A.R. 1956, 5837 ; Luik, 20.12.1963, R.G.A.R. 1964, 7262 Luik, 26.10.1964, R.G.A.R. 1966, 7614) ;

Dat het natuurlijk anders gesteld is, wanneer — wat terzake echter het geval niet is — de vermoeidheid gepaard gaat met het verbruik van alcoholisme dranken of andere omstandigheden, op grond waarvan de verzekerde tevoren wist of moest weten dat hij het risico op abnormale wijze verzwaaarde ;

Overwegende dat de vordering, in deze omstandigheden, tenvolle gegrond voorkomt ;

#### Om deze redenen

De Rechtbank. Gelet op artikels 4 en volgende der wet van 15 juni 1935 ;

Rechtsprekende op tegenspraak en alle andere conclusiën verwerpende ;

Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond ;

Veroordeelt, dienvolgens, verweerster tot betaling aan eiser der som van 112.560 fr., vermeerderd met de ver-

goedende intresten vanaf 30 april 1965 tot op de datum der inleidende dagvaarding, de gerechtelijke intresten en de kosten.

Verklaart dit vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar niettegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

### CORRECTIONELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8° Kamer. — 25 november 1966.

Voorzitter : M. J. Cornette.

Openbaar Ministerie : M. L. Velleman.

Advocaat : Mr. A. Debergh.

**Wekelijkse Rustdag. — Wet van 22 juni 1960. — Art. 6, Par 6. — Voorafgaand advies van de beroepsorganisaties. — Draagwijde. — Koninklijk Besluit van 8 april 1965. — Wekelijkse rustdag in de brood- en banketbakkerijen. — Ontbreken van adviezen van bepaalde beroepsverenigingen. — Schending van de wet.**

*De wet van 22 juni 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in nering en ambacht voorziet dat, op aanvraag van een beroepsverbond, de Koning een wekelijkse rustdag kan opleggen in de tak van ambacht en nering welke dit verbond aanbelangt.*

*Art. 6, par. 6 van dezelfde wet schrijft voor dat, indien de tak van handel of ambacht zich uitstrekt tot ondernemingen die tot een andere distributie- of produktievorm behoren dan het verzoekend beroepsverbond, vooraf door de Minister het advies van de beroepsorganisaties van die ondernemingen moet ingewonnen worden.*

*Wanneer de aldus bedoelde ondernemingen door verschillende beroepsverbanden vertegenwoordigd worden, kan de Minister er zich niet toe beperken slechts één of enkele onder hen te raadplegen.*

*Daar bij de uitvaardiging van het Koninklijk Besluit van 8 april 1965 tot invoering van een wekelijkse rustdag in de handelstakken van de brood- en banketbakkerij verzuimd werd het advies in te winnen van al de beroepsorganisaties der ondernemingen die tot een andere distributie- of produktievorm behoren en tot dewelke de bewuste tak van handel of ambacht, zijnde die van de brood- en banketbakkerij, zich uitstrekt, is het bewuste Koninklijk Besluit als onwettelijk te beschouwen en kan het geen toepassing vinden.*

Broos t./ O.M.

Beticht van : te Antwerpen, zelfde kanton, van 27 juli tot 1 juni 1966,

A. bij inbreuk op art. 1, 2, 3, 4 en 16 van de wet van 22 juni 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in nering en ambacht bij Koninklijk Besluit van 8 april 1965 verplicht gesteld in de belanghebbende tak van handel of ambacht, te weten in de handelstakken van de brood en banketbakkerijen, rechtstreekse verkoop van de verbruiker waarvoor contact met de klanten is vereist, ambachtelijk en andere dienstprestaties of bestellingen te huize te hebben uitgevoerd, buiten de gevallen van dringende noodzakelijkheid ;

B. bij inbreuk op art. 13 en 16 van de wet van 22 juni 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in nering en ambacht, bij K.B. van 8 april 1965 verplicht gesteld in de belanghebbende tak van handel of ambacht, te weten in de handelstakken van brood en banketbakkerij, exploitant zijnde, die zijn werkzaamheden op een

andere dag dan de zondag onderbreekt, nagelaten te hebben het in art. 10 van voormelde wet bedoeld bord op duidelijk en van buiten zichtbare wijze aan te brengen.

Gelet op het tussenvonnis deze kamer waarbij de debatten heropend werden;

Overwegende dat uit de wet van 22 juni 1960, art. 1 par. 1 ondermeer blijkt dat, op aanvraag van een beroepsverbond, de Koning een wekelijkse rustdag kan verplichten in de tak van handel of ambacht welke dit verbond aanbelangt; dat artikel 6 par. 6 van dezelfde wet voorziet dat, indien de tak van handel of ambacht zich uitstrekt tot ondernemingen die tot een andere distributieproductievorm behoren, dan het verzoekend beroepsverbond, de Minister het advies inwint van de beroepsorganisaties van die ondernemingen;

Overwegende dat blijkt uit het Koninklijk Besluit van 8 april 1965 dat de verzoekschriften ingediend werden door:

- de Landsbond der Belgische Brood-Banketbakkerijen;
- de Koninklijke Vereniging der Meesters Banketbakkers van België;
- de Landsbond der Belgische Brood- Banketbakkersbazen;

Overwegende dat het blijkt dat de handel door betichte uitgebaat, brood en banketbakkerij, zich verder uitstrekt dan de ondernemingen die de verzoekschriften indienden, namelijk dat grootwarenhuizen en kleinhandelaars in algemene voedingswaren brood en banketgebak verkopen;

Overwegende dat dus het advies van de beroepsorganisatie van die ondernemingen moest worden ingeroepen;

Overwegende dat uit stuk 25 van de bundel blijkt dat het advies van volgende beroepsorganisaties werd ingewonnen:

- Association des Grandes Entreprises de Distribution;
- Beroepsverenigingen van Warenhuizen met Menigvuldige Afdelingen;

Overwegende dat het een feit is dat tal van kleinhandelaars in algemene voedingswaren, die zelfs geen personeel in dienst hebben en die groenten, fruit, conserven, drank, charcuterie verkopen, ook brood en banketgebak verkopen;

Overwegende dat geen advies van enige beroepsorganisatie van kleinhandel in algemene voedingswaren werd ingewonnen dan wanneer blijken te bestaan: de Nationale Federatie van de kleinhandelaars in algemene voedingswaren, en het Nationaal Verbond voor de detailhandelaars in voedingswaren;

Overwegende dat dus het Koninklijk Besluit van 8 april 1965 niet aan de voorschriften van de Wet van 22 juni 1960 beantwoordt en dus niet dient te worden toegepast;

Om deze redenen:

De rechtbank

Gelet op de artikelen 162/1° 194, 191, van het Wetboek van Strafvordering, de art 2, 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 37 en 41 van de Wet van 15 juni 1935.

Rechtdoende op tegenspraak:

Spreekt de betichte vrij en stelt hem buiten zake zonder kosten.

NOOT: Op grond van volkomen gelijklopende motieven werd het Koninklijk Besluit dd. 6 december 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in de handels- en ambachtstakken die de Landsbond van de beenhouwers en spekslagers van België, het Nationaal Verbond voor detailhandelaars in voedingswaren, de Nationale Federatie der kleinhandelaars in algemene voedingswaren, de Nationale Federatie van Kleinhandelaars in fruit, groen-

ten en primeurs, de Nationale Federatie der viskleinhandelaars en de Nationale Federatie der Poeldeniers, wildhandelaars en tafelhouders aanbelangen, onwettelijk verklaard: Correctionele Rechtbank Brussel, 11 maart 1964, J.T., 1965, blz. 24, bevestigd door Brussel, 19 december 1964, J.T., 1965, blz. 194. Dit laatste arrest is in kracht van gewijsde getreden. Ook het hierboven opgenomen vonnis is in kracht van gewijsde getreden.

## VREDEGERECHT TE BERINGEN

21 januari 1966.

Rechter: M. Vranken.

Advocaten: Mrs. Koninckx en Bas.

1. Exceptie « *obscuri libelli* ». — Eis tot erkenning van erfdiensbaarheid en afbraak van garage.
2. Erfdiensbaarheid van « uitweg en doorvaart ». — Splitsing van twee erven tussen dewelke vóór hun vereniging in dezelfde hand de erfdiensbaarheid heeft bestaan. — Voorwaarden tot herleving van de erfdiensbaarheid na de splitsing.

1. De exceptie « *obscuri libelli* » kan niet worden ingeroepen tegen de eiser, die de erkenning vraagt van een recht van uitweg en doorvaart alsmede de afbraak van een op de uitweg gebouwde garage, wanneer in de dagvaarding de akten van aankoop en deling zijn aangeduid waarop hij zijn aanspraken steunt.
2. Wanneer een erfdiensbaarheid van uitweg en doorvaart te niet is gegaan door vereniging in dezelfde hand van het dienstbaar erf met het erf, waaraan zij verschuldigd is, en wanneer ingevolge verkoop de erven opnieuw worden gesplitst, zonder dat in de akte van verkoop iets over het bestaan, het vestigen of het vernieuwen van de erfdiensbaarheid wordt vermeld, komt de vroegere erfdiensbaarheid niet opnieuw tot leven, indien het niet bewezen is, dat er tussen de twee erven een zichtbaar teken van de erfdiensbaarheid heeft bestaan en is blijven bestaan tot op het tijdstip van hun scheiding.

Van Buel t./ Gombeer.

Overwegende dat de verweerder ten onrechte de exceptie *obscuri libelli* inroept;

dat in het exploit van dagvaarding wordt gevraagd te zeggen voor recht dat verzoekers een recht van uitvaart en doorweg zullen hebben ten eeuwigden dage en kosteloos, zoals gestipuleerd in de akte van toewijs verleden voor Notaris Boesmans dd. 18 januari 1937 over het goed van gedaagde; gedaagde zich te horen veroordelen de garage gebouwd op voormelde uitvaart af te breken enz. alsmede een schadevergoeding te betalen van 5.000 fr.;

dat uit deze duidelijke bewoordingen blijkt, dat de eisers zich steunen op een beding van de akte van aankoop, waardoor de rechtsvoorganger van de verweerder Gombeer eigenaar is geworden van het perceel gelegen naast dit van de eisers te Heusden, ter plaatse « de Muitenberg » sectie A, nr. 1082/f»2 groot 7 a. 75 ca.;

dat zij daarenboven in de loop van de debatten uitdrukkelijk hebben verklaard dat zij hun recht oorspronkelijk putten in een akte van deling van Notaris Bielen te Zolder van 29 augustus 1889 inhoudende de vestiging van de erfdiensbaarheid op de twee erven, het ene toebehorende aan Cornelia Schraeyen en het andere aan Cecile Timmermans;

dat deze akte ook is vermeld geworden in het exploit van dagvaarding zodat er in hoofde van de verweerder geen twijfel kan bestaan omtrent de titels waarop de eisers zich steunen om hun recht te doen erkennen;

dat de eis derhalve als ontvankelijk voorkomt;

Overwegende wat de grond van de zaak betreft, dat de partijen het eens zijn over de volgende punten:

1°) — dat in de bovengenoemde akte van deling van 1889 is bepaald geworden dat de deelgenoten elkander losweg en vaart zullen leveren op de gedeelde goederen daar waar zulks nodig is;

2°) — dat de percelen door een akte van deling van 27 mei 1910 in een en dezelfde hand zijn verenigd geworden, nl. in deze van de onverdeelde eigenaars Clijsters Maria en Clijsters Alfons, in wier bezit zij gebleven zijn tot in het jaar 1935;

3°) — dat het perceel thans toebehorende aan de eisers de 18e februari 1935 bij akte verleden voor Mter. Boesmans, notaris te Beringen, is verkocht geworden aan de genaamde Berckmans Marguerite, één der rechtsvoorgangers van de eisende partij;

Overwegende dat daarenboven uit die akte blijkt dat daarin niets is vermeld geworden omtrent het bestaan, het vestigen of het hernieuwen van een erfdiensbaarheid van overgang op de andere goederen van de consorten Clijsters Maria en Clijsters Alfons, of meer bepaaldelijk op het perceel van de verweerder;

dat er zelfs in de akte geen sprake is van de erfdiensbaarheid gevestigd door de akte Bielen van 1889;

Overwegende dat luidens het artikel 703 B. W. de erfdiensbaarheden te niet gaan wanneer het erf waaraan zij verschuldigd zijn en het erf dat ze verschuldigd is in dezelfde hand verenigd worden;

dat in het onderhavige geval het niet betwist is dat de goederen toebehorende aan de partijen van 1910 tot 1935 steeds in dezelfde hand van de mede-eigenaars Clijsters Maria en Clijsters Alfons zijn gebleven;

dat bijgevolg, indien er ooit op de plaats waar de verweerder zijn garage heeft opgericht vroeger een erfdiensbaarheid van doorgang zou hebben bestaan, hetgeen geenszins bewezen is, zij in elk geval heeft opgehouden te bestaan;

Overwegende dat de eisers bij toepassing van artikel 1694 B.W. niet kunnen doen gelden dat de erfdiensbaarheid bij de splitsing van de erven in 1935 opnieuw tot leven is gekomen;

dat deze wetbepaling slechts van toepassing is op de erven waartussen een zichtbaar teken van erfdiensbaarheid heeft bestaan en is blijven bestaan tot op het ogenblik dat ze zijn gescheiden geworden (Cass. 6 januari 1944, Pas. I, 134);

dat de eisers nooit hebben beweerd of hebben aangeboden te bewijzen dat er vroeger een dergelijk teken, een zichtbaar teken, heeft bestaan;

dat er ook geen enkel bewijs voorhanden is dat ten tijde van de vereniging en van de scheiding van de percelen er vroeger zulk een zichtbaar teken heeft bestaan;

dat in principe een erfdiensbaarheid van doorgang een niet zichtbare erfdiensbaarheid is (Rép. Prat. du Droit Belge, V° Servitude, nrs. 40,563 en volgende);

Overwegende dat ten overvloede en enkel volledigheidshalve kan worden opgemerkt, dat de eisers evenmin het bewijs leveren dat hun perceel en dit van de verweerder na de deling van 1889 aan verschillende eigenaars werden toebedeeld en dat de erfdiensbaarheid van doorgang waarvan sprake in die akte van deling op het erf, thans toebehorend aan de verweerder, en ten voordele van dit thans toebehorend aan de eisers werd gevestigd;

dat de verweerder dit ontkent en hieraan ook kan worden getwijfeld, daar in de akte verleden voor Mter. Boesmans de 18e februari 1935 vermeld is, dat al de percelen die alsdan te koop werden aangeboden en waaronder eveneens begrepen was dit van de verweerder, dat evenwel toen niet verkocht werd, aan de verkopers toebehoorden uit de nalatenschap van Cecile Timmermans, die ze had verkregen blijkens akte van deling van 20 augustus 1889;

Overwegende tenslotte dat de eisers door de akte van verkoop van 18 januari 1937 verleden voor Mter. Boesmans, waardoor de rechtsvoorganger van de verweerder eigenaar is geworden van zijn perceel geen enkel recht van doorgang over dit perceel hebben bekomen;

dat het perceel van de eisers reeds ongeveer 2 jaar tevoren door de toenmalige eigenaars was verkocht geworden;

dat de erfdiensbaarheid waarvan sprake in de akte Boesmans van 18 januari 1937 niet ten voordele van het perceel van de eisers is gevestigd geworden, doch alleen ten voordele van de loten die het voorwerp van de verkoop van 1937 hebben uitgemaakt;

Overwegende dat het derhalve overbodig is de andere middelen zoals dit van de verjaring door de partijen opgeworpen, te onderzoeken;

dat de eis ingesteld door Van Buel en Dewelde in zijn geheel ongegrond is;

Om deze redenen:

Op tegenspraak beslissend;

Verklaren de eis niet gegrond, wijzen hem af en veroordelen de eisers tot de kosten van het rechtsgeing.

## VREDEGERECHT TE BREE

9 juni 1966.

Rechter: M. Sevens.

Advocaten: Mrs. de Cannière en Maris.

**Pacht. — Door vorige eigenaar gegeven en door de rechter geldig verklaarde opzegging. — Aanwending ervan door de koper van het goed. — Bezetting zonder recht of titel.**

*Wanneer de vorige eigenaar van een verpacht goed de geldigverklaring van een opzegging bekomen heeft en er aldus een einde is gemaakt aan de pacht, kan de koper van het goed met recht inroepen dat de pachter het zonder recht of titel betreft; in zulk geval wendt de koper de geldigverklarde opzegging van de verkoper ten eigen bate aan, wat iets anders is dan het aanwenden van de opzegging van de vorige eigenaar om er de geldigverklaring van te vorderen.*

Aerts t./ Haveneers.

Gezien de inleidende dagvaarding van het ambt van gerechtsdeurwaarder Joseph Peters van Maaseik in datum van 16 maart 1966, welke ertoe strekt:

1. in hoofdde te horen zeggen voor recht dat gedaagde de landgebouwen en gronden gelegen onder de gemeente Beek, naar kadaster en gekend Wijk A nummers 1/p/6, 1/f/3, deel van 1/e/3, deel van 1/c/3, deel van 1/p/7, deel van 1/1/3 deel 1/m/3, 1/d/3, deel 1/o/3, deel van 1/n/3, deel van 1/a/7, deel, deel van 1/1/3 deel, deel van 2/b/deel en onder de gemeente Molenbeersel Wijk D, naar kadaster gekend nummers

deel van 954/c/8, deel van 954/b/8, 954/f/8, 954/g/8, 954/h/8, 954/i/8, groot voor het geheel ongeveer 14 hectaren, betreft zonder recht noch titel; en in de meest ondergeschikte orde, mocht gedaagde toch nog pachter worden geacht, gedaagde ontbonden te horen verklaren in zijn nadeel en in het voordeel van eisers; de pachtvereenkomst betreffende deze goederen, in iedere orde, gedaagde zich te horen veroordelen om gezegde goederen te ontruimen, te verlaten en ter volle en vrije beschikking van aanleggers te stellen, onmiddellijk na betekening van het tussen te komen vonnis, minstens binnen de termijn bij het tussen te komen vonnis te bepalen, en bij gebreke hieraan binnen de gestelde tijd te voldoen van nu af voor alsdan verzoekers te horen machtigen om gedaagde met gezin en goederen uit gemelde pachtgoed, landgebouwen en gronden te verdrijven en alles op de openbare weg te plaatsen, desnoods met behulp van de openbare macht;

2. akte te horen verlenen aan aanleggers van hun voorbehoud betrekkelijk hun rechten op schadevergoeding, en wegens betrekking zonder recht noch titel, en wegens verwaarlozing, deze rechten uit te oefenen waar en wanneer het behoren zal;

3. gedaagde zich te horen veroordelen tot de kosten van het geding;

Overwegende dat de vorige eigenaars van het pachtgoed waarvan sprake een pachtvereenkomst hadden met gedaagde, dat zij op 14 maart 1964 aan gedaagde pachtopzegging hadden betekend en dat die pachtopzegging bij vonnis van de heer plaatsvervangende Vrederechter van dit kanton werd geldig verklaard bij vonnis van 15 april 1965, op tegenspraak tussen partijen uitgesproken en waarvan niet betwist dat het kracht van gewijsde heeft verkregen;

Overwegende dat huidige aanleggers — gans terecht overigens — niet in hun hoofde de geldigverklaring vorderen van de destijds door hun rechtsvoorgangers gegeven opzegging; dat zij evenmin deze opzegging als zodanig voor zichzelf aanwenden doch dat zij eenvoudigweg uitgaan van het standpunt dat verweerder zonder recht noch titel vanaf 15 maart 1966 de goederen bezet;

Overwegende dat eisers gans terecht dit standpunt innemen; dat geenszins bewezen is of wordt aangevoerd dat zij — bij de aankoop der goederen — zich ten overstaan van de verkopers of ten bate van de huidige verweerder ertoe verbonden zouden hebben de pacht verder te laten lopen na 15 maart 1966; dat anderzijds verweerder ten opzichte van de vorige eigenaars enkel pachtrecht bezat tot 15 maart 1966 en dat men zich vergeefs afvraagt op welke rechtstitel verweerder zich na 15 maart 1966 ten opzichte van eisers kan beroepen; dat eisers een goed hebben gekocht weliswaar met pacht bezwaard, doch dat de eindtermijn dezer pacht reeds bij vonnis was vastgesteld; dat eisers verplicht waren deze termijn te eerbiedigen doch dat men zich vergeefs afvraagt welke redenen verweerder kan invoeren ten opzichte van de nieuwe eigenaars om na 15 maart 1966 te blijven wonen; dat immers tussen verweerder en de nieuwe eigenaars geen nieuw pachtkontraat is tot stand gekomen; dat anderzijds verweerder niet kan invoeren dat de door de voormalige eigenaars opgegeven redenen tot opzegging niet zijn verwezenlijkt, wijl dit een zaak is tussen verweerder en de vorige eigenaars, terwijl in dit verband nog kan opgemerkt dat de opzegging door de vorige eigenaars was gedaan wijl verweerder niet in staat bleek zijn bedrijf behoorlijk te leiden, terwijl anderzijds in de opzegging eveneens het recht werd voorbehouden tot herverkaveling over te gaan (wat ook gebeurde), terwijl ten slotte ook in die opzegging nergens sprake was van « eigen gebruik »;

Overwegende overigens dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie impliciet de wettelijkheid erkent van de omstandigheid dat de koper de geldig verklaarde opzegging van de verkoper ten eigen bate anwendt (hetgeen iets anders is dan dat de koper de opzegging van de verkoper zou trachten te doen geldig verklaren); dat immers het Hof van Cassatie besliste dat « verpachters die na opzegging aan aanlegger betekend te hebben hun goed verkocht hebben, een rechtmatig en dadelijk belang erbij hadden die opzegging geldig te doen verklaren, om hun kopers een goed te bezorgen dat vrij van bezetting zal zijn » (Vervr. 8 april 1960, R.W. 1960-61, k. 381 e.v.);

Overwegende dat de door verweerder aangehaalde rechtspraak en -leer ten onrechte op huidig geval wordt toegepast, wijl het in de door verweerder aangehaalde gevallen gaat om het doen geldig verklaren ten bate van de koper van de door de verkoper gegeven opzegging.

Om deze redenen :

Gezien artikel 2 der wet van 15 juni 1935;

Wij, Vrederechter, uitspraak doende in eerste aanleg en tegensprekelijk zeggen verweerder voor recht dat hij de landgebouwen en gronden gelegen onder de gemeente Beek, naar Kadaster gekend Wijk A nummers 1/p/é, 1/f/3, deel van 1/e/3, deel van 1/0/”, deel van 1/p/”, deel van 1/1/3 deel 1/m/3, 1/d/3, deel 1/o/3, deel van 1/n/3, deel van 1/a/” deel, deel van 1/1/3 deel, deel van 2/b/deel en onder de gemeente Molenbeersel Wijk D, naar kadaster gekend nummers deel van 954/c/8, deel van 954/b/8, 954/f/8, 954/g/8, 954/h/8, 954/i/8, groot voor het geheel ongeveer 14 hectaren betreft zonder recht noch titel;

Veroordelen gedaagde gezegde goederen te ontruimen, te verlaten en ter volle en vrije beschikking te stellen van aanleggers, na het inschuren van de oogst 1966, en bij gebreke hieraan binnen deze termijn te voldoen machtigen vanaf nu voor alsdan verzoekers om gedaagde met gezin en goederen uit gemeld pachtgoed, landgebouwen en gronden te verdrijven, en alles op de openbare weg te plaatsen desnoods met behulp van de openbare macht;

Verlenen akte aan aanleggers van hun voorbehoud betrekkelijk hun rechten op schadevergoeding, en wegens betrekking zonder recht noch titel, én wegens verwaarlozing, deze rechten uit te oefenen waar en wanneer het behoren zal;

Veroordelen verweerder verder tot de kosten van het geding.

## ARBEIDSGERECHT TE GENT

2de Kamer voor werklieden. — 25 juni 1965.

Voorzitter : M. Vanlandschoot.

Rechtskundig bijzitter : M. Meersschaut.

1. Arbeidsovereenkomst. — Art. 3 van de wet van 10 maart 1900. — Collectieve overeenkomsten. — Begrip. — Geldingskracht.
2. Loon. — Voordelen voor georganiseerde arbeiders. — Wettelijk.

1. De in art. 3 van de wet van 10 maart 1900, aangevuld door de wet van 4 maart 1954, genoemde collectieve overeenkomsten zijn de akkoorden die in paritair comité zijn gesloten en niet bij koninklijk besluit zijn bekrachtigd, alsmede de collectieve overeenkomsten die buiten de paritaire comités zijn gesloten.

Door genoemd art. 3 zijn ze verheven tot rechtsbron. De normatieve bepalingen ervan hebben suppletieve draagwijdte en gelden ten opzichte van alle werkgevers en werknemers die binnen het territoriaal en professioneel geldingsgebied van de collectieve overeenkomst vallen, tenzij daarvan werd afgeweken b.v. door middel van een individuele arbeidsovereenkomst.

2. Het toekennen van voordelen aan georganiseerde arbeiders (syndicale premie) is niet in strijd met de vrijheid van vereniging noch met het grondwettelijk gelijkheidsprincipe.

Christis t./ Van den Weghe.

Aangezien de eis ingeleid bij exploit van gerechtsdeurwaarder Jean Vandenberghé te Gent de dato 5 maart 1965 tot doel heeft verweerder te horen verwijzen tot betaling van 1.500 fr., hoofdens te goed aan syndicale premie meer de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Gelet op het proces-verbaal van niet verzoening dd. 22-2-1965;

Gelet op het vonnis van 14 mei 1965;

Overwegende dat verweerder de betaling van de syndicale premie weigert op volgende gronden:

- de collectieve overeenkomst die in de syndicale premie voorziet is niet bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaard;
- verweerder heeft niet deelgenomen aan een paritair comité waarbij de premie werd toegestaan;
- de syndicale premie is in strijd met de grondwet en oefent een morele druk uit op de niet georganiseerde werknemers;
- de premie betekent een geleidelijke afbrokkeling van de vrijheid;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat zijn onderneming ressorteert onder de bevoegdheid van het Nationaal Paritair Comité voor het bont en kleinvel, subcomité voor het verven en bereiden van konijnenvellen;

Overwegende dat op 6 januari 1964 en 24 november 1964 in vermeld subcomité van het N.P.C. voor het bont en kleinvel een collectieve overeenkomst werd getroffen betreffende de jaarlijkse premie aan de georganiseerde werknemers;

Overwegende dat er geen betwisting bestaat nopens de geldige samenstelling van het bedoeld comité; dat zo verweerder niet heeft deelgenomen aan de besprekingen van dit comité er moet opgemerkt worden dat hij enkel plaatsvervangend werkgeversvertegenwoordiger was en dus maar diende opgeroepen te worden om een beletgend lid te vervangen;

Overwegende dat artikel 3 van de wet op de arbeidsovereenkomst van 10 maart 1900 aangevuld bij de wet van 4 maart 1954, o.m. bepaalt dat « indien terzake geen bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde paritaire akkoorden bestaan, wordt, wat niet door partijen is gedongen, geregeld door de collectieve overeenkomsten en door de akkoorden gesloten in de paritaire comités of door het gebruik »;

Overwegende dat de hogerbedoelde collectieve overeenkomst weliswaar niet werd gesloten in het N.P.C. voor het bont en kleinvel — het sub-comité heeft immers geen wettelijk bestaan — doch dat door het aangehaald artikel 3 van de wet van 10 maart 1900 bedoeld worden, de akkoorden gesloten in het paritair

comité en niet bekrachtigd bij koninklijk besluit alsmede de collectieve overeenkomsten afgesloten buiten de paritaire comités (Parl. St. 1953-54 Senaat, nr. 170, p. 5-9, R. Houben, Verslag betreffende het wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomsten);

Overwegende dat de collectieve overeenkomsten tot rechtsbron werden verheven en dat de normatieve bepalingen ervan een suppletieve draagwijdte hebben die gelden t.o.v. alle werkgevers en werknemers die binnen het territoriaal en professioneel geldingsgebied van de collectieve arbeidsovereenkomsten vallen, tenzij daarvan werd afgeweken b.v. door middel van een individuele arbeidsovereenkomst;

Overwegende dat de wet van 24 mei 1921 de nadruk gelegd heeft op de bescherming van de verenigingsvrijheid daar waar de grondwet in 1831 alleen de vrijheid van het individu op het oog had;

Overwegende dat het toekennen van voordelen aan georganiseerde werknemers slechts in strijd kan geacht worden met de vrijheid van vereniging, wanneer gebruik gemaakt wordt van ongeoorloofde middelen, dat deze ongeoorloofde middelen zowel feitelijk als moreel kunnen zijn;

Overwegende evenwel dat een voordeel aan georganiseerden dat slechts een gedeelte van de financiële bijdrage als lidmaatschap tot een vakorganisatie omvat als een feitelijk noch als een moreel dwangmiddel kan bestempeld worden vermits de niet georganiseerde zich niet benadeeld kan achten, dat integendeel de ongelijkheid van de georganiseerde in zekere mate wordt hersteld door de gedeeltelijke compensatie van zijn bijdrage;

Overwegende dat het toekennen van voordelen aan georganiseerden, zijn weerslag zou kunnen hebben op de verhouding tussen de erkende vakorganisaties onderling; dat de vrijheid van geen enkele van deze organisaties in het gedrang komt vermits die voordelen toegekend worden aan de werknemers aangesloten bij al de in het betrokken N.P.C. vertegenwoordigde vakorganisaties;

Overwegende dat de vakorganisaties van werknemers een niet te ontkennen rol vervullen zowel in 's lands bedrijfsleven, als in de bedrijfstak en in de onderneming, dat die organisaties kunnen bijdragen tot het bevorderen van geordende betrekkingen tussen werkgevers en werknemers tot het behoud van de sociale vrede en tot het opvoeren van de produktiviteit;

Overwegende dat de werkgevers bewust zijn van de rol die door de werknemersorganisaties kan vervuld worden en dus geneigd kunnen zijn voordelen aan georganiseerde werknemers te verlenen;

Overwegende dat het grondwettelijk gelijkheidsprincipe enkel inhoudt dat alle burgers, die zich in dezelfde toestand bevinden, dezelfde rechten en plichten hebben;

Overwegende dat de georganiseerde arbeiders door hun aansluiting bij een vakorganisatie rechtstreeks medewerken tot het scheppen van vlottere en meer geordende betrekkingen tussen werkgevers en werknemers in het algemeen en zich dus als groep van werknemers onderscheiden van de niet georganiseerden;

Overwegende dat eiser bewijst regelmatig te zijn aangesloten bij één in het N.P.C. voor het bont — en kleinvel vertegenwoordigde werknemersorganisatie;

Om deze redenen:

De Raad, Tweede Kamer voor werklieden;

Vonnissende op tegenspraak in eerste en laatste aanleg;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;  
Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;  
Veroordeelt verweerder tot betaling aan eiser van 1.500 fr. als premie aan de georganiseerde arbeiders over de jaren 1963 en 1964; genoemd bedrag te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

## ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE BRUGGE

Kamer voor Bedienden. — 26 augustus 1966

Voorzitter: M. De Bock.

Advocaten: Mrs. Maeykens loco De Bock en Beschrijver

**Gezinsvergoedingen. — Loontrekkenden. — Art. 53 b) van de gecoördineerde wetten. — « Verlaten van de haard ». — Begrip.**

*In een gezin van man, vrouw en drie minderjarige kinderen woont de man elders samen met een andere vrouw. De moeder eist betaling van de gezinsvergoedingen door de Kas van de werkgever van de oudste dochter op grond van art. 53 b) van de bij K.B. van 19 december 1939 gecoördineerde wetten op de gezinsvergoedingen voor loontrekkenden. Deze bepaling, die de werknemer recht geeft op de gezinsvergoedingen voor zijn jonge broers en zusters als de vader de haard heeft verlaten, vindt hier geen toepassing, nu blijkt dat de vader krachtens een vonnis van de vrederechter een maandelijks onderhoudsgeld van 7.500 fr. betaalt. Met het begrip « verlaten van de haard » is immers niet bedoeld de toestand tussen echtgenoten op het gebied van de wettelijke verplichting van samenwoning, maar wel hun materiële toestand rekening houdend met het aandeel dat zij respectief dragen in de kosten van onderhoud van het gezin.*

Landelijke Kas voor Familievergoedingen der  
Bouwbedrijven en Openbare Werken t./  
Goovaerts-Franchois

Gezien het vonnis bij verstek tussen partijen geveld door de Werkrechtsraad, Kamer voor Bedienden, te Oostende, op 28 oktober 1965;

Gezien het beroep tegen dit vonnis ingeslagen ten verzoeken van de Landelijke Kas voor Familievergoedingen der Bouwbedrijven en Openbare Werken bij exploit van gerechtsdeurwaarder Godfried Bossuyt te Oostende in datum van 2 december 1965;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van tegenwoordige geïntimeerde beoogde oorspronkelijke verweerder, thans appellante, te horen veroordelen tot betaling van 10.994 fr. kinderbijslag, onder voorbehoud van verhoging of vermindering in de loop van het geding, wegens het feit dat de minderjarige dochter Viviane van aanvankelijke eiseres als bediende tewerkgesteld, op gebied van inkomsten het werkelijke gezinshoofd zou zijn, onder meer voor haar twee minderjarige zusters, omdat de echtgenoot van aanvankelijke eiseres het gezin zou hebben verlaten sedert lang;

dat aanvankelijke eiseres heeft ingeroepen dat de werkgever van haar minderjarige dochter Viviane aangesloten is voor de gezinstoeslagen bij oorspronkelijke verweerder;

Overwegende dat de vordering door de eerste rechter werd toegekend bij gebrek aan enig middel van verweer door tegenwoordige appellante voor de eerste rechter verstekmakend;

Overwegende dat appellante aanvoert dat de vordering gesteund is op artikel 53 of eventueel artikel 51, lid 2, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor werknemers;

dat beroepster echter meent dat deze wetsbepalingen niet kunnen worden toegepast omdat de echtgenoot van geïntimeerde, gezien het vaststaat dat hij niet meer thuis verblijft, nochtans een belangrijk onderhoudsgeld betaalt bij gerechtelijke beslissing vastgesteld, hetgeen juridisch zou betekenen de vervulling van de onderhoudsverplichting tegenover zijn kinderen en de uitsluiting van het begrip « verlaten van het gezin »;

Overwegende dat beroepster opwerpt dat het onderhoudsgeld door geïntimeerde's echtgenoot betaald de forfaitaire onderhoudskosten van de kinderen (38 of 39 frank per dag) overtreft;

Overwegende dat geïntimeerde de ontvankelijkheid van het beroep betwist alleen wegens het feit dat het niet zou zijn ingesteld door een verklaring ter griffie van de Werkrechtsraad;

dat dit middel moet worden verworpen op grond der bepalingen van artikel 85 van de organieke wet op de Werkrechtsraden dat de betekening per deurwaarders-exploit voorschrijft;

Overwegende dat geïntimeerde betoogt dat haar echtgenoot werkelijk het gezin volledig verlaten heeft om in boelschap te leven, aan welk feit geen afbreuk zou worden gedaan door de betaling krachtens vonnis van de Vrederechter van een maandelijks onderhoudsgeld;

Overwegende dat geïntimeerde verder aanvoert dat beroepster herhaaldelijk zowel telefonisch als schriftelijk de verbintenis heeft aangegaan de gevorderde kinderbijslag te betalen en haar schuld in dit opzicht zou hebben bekend door het feit der betaling die zij reeds heeft gedaan;

Overwegende dat appellante tegenover het laatste middel van beroepene wijst op de aangiften die onnauwkeurigheden en tegenstrijdigheden zouden hebben bevat en waarin namelijk niet zou zijn medegedeeld geworden dat er onderhoudsgeld werd betaald door de vader van de minderjarigen in kwestie;

Overwegende dat de rechtspraak en de rechtsleer over de interpretatie van de wetgeving op de kinderbijslag die hier tussen partijen wordt beslist zeer schaars zijn;

Overwegende dat het begrip « verlaten van de haard » in artikel 53, b/, van de samengeschakelde wetten van 19 december 1939 op de kinderbijslagen voor loontrekkenden zonder twijfel naar de bedoeling van de wetgever niet voor ogen heeft de toestand tussen echtgenoten op gebied van de wettelijke verplichting van samenwoning, maar wel hun materiële toestand rekening houdend met het aandeel dat zij respectief dragen in de kosten van onderhoud van het gezin;

Overwegende dat bij vonnis van het vrederecht te Oostende in datum van 19 april 1966, de echtgenoot van geïntimeerde, Goovaerts Leo, werd veroordeeld tot betaling van een maandelijks onderhoudsgeld van 7.500 fr., hetzij een in die mate belangrijk bedrag dat de kinderen van de onderhoudsplichtige moeten worden aangezien als hoofdzakelijk te zijnen laste;

Overwegende dat het feit van de vroegere betaling door appellante niet als schulderkentenis der betalingsverplichting kan gelden voor de kindertoeslagen, omdat de wetsbeschikkingen op dit stuk in de regel moeten worden beschouwd als bindend en de rechter derhalve ambtshalve moet onderzoeken welke kas tot uitbetaling der kinderbijslagen geroepen is;

dat bovendien uit de aangiften en controle-onderzoeken blijkt dat er dwalingen bestaan, zowel in hoofde

van appellante als van geïntimeerde, omtrent de geldelijke tussenkomst van beroepenes echtgenoot in de kosten van onderhoud van het gezin;

Overwegende dat het beroep derhalve ontvankelijk is en gegrond;

*Beslissend op tegenspraak en in laatste aanleg:*

Om alle voormelde en hierbij uitdrukkelijk bevestigde motieven, alle verdere middelen van partijen verwerpend als overbodig of niet gegrond; Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond; Doet het vonnis «a quo» teniet en beslissend zoals de eerste rechter had hoeven te doen, verklaart de oorspronkelijke vordering ontvankelijk maar wijst ze af als niet gegrond; Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instanties.

## COMMISSIE VAN BEROEP INZAKE DE VERPLICHT- TE ZIEKTE EN INVALIDITEITSVERZEKERING.

2e Nederlandstalige Kamer. — 7 september 1965.

Voorzitter: M. Vervloet.  
Secretaris-verslaggever: M. Girardin.

**Sociale Verzekeringen. — Ziekte en invaliditeit. — Kennisgeving van arbeidsonderbreking. — Termijn. — Doktersstaking. — Overmacht.**

*De doktersstaking en de weigering der geneesheren nog formulieren in te vullen voor de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit is een geval van overmacht dat de verzekerde ontslaat van de verplichting een door een geneesheer getekende kennisgeving van arbeidsonderbreking binnen de reglementaire termijn in te leveren.*

L.C.M. / R.I.Z.I.V.

Overwegende dat door de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten op 3 juni 1965 beroep werd ingesteld tegen de beslissing, genomen door de Dienst voor administratieve controle van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering op 4 mei 1965 betreffende de terugvordering van uitkeringen betaald door de eisende verzekeringsinstelling aan haar aangesloten lid, Van Kerschaever Elisabeth (inschrijvingsnummer: 3/4/48576), wonende te Heist-aan-Zee, E. Hielstraat 2;

Overwegende dat, indien de onrechtmatige betaling der prestaties door de Dienst voor administratieve controle wordt vastgesteld, de verzekeringsinstelling, overeenkomstig artikel 97 van de wet van 9 augustus 1963, binnen dertig dagen na de in artikel 94 van vermelde wet bedoelde kennisgeving, het gebeurlijk geschil kan aanbrengen voor het in art. 100 bedoelde rechtscollège van beroep; dat artikel 258, laatste lid van het koninklijk besluit van 4 november 1963 voorziet dat de Commissie van Beroep in laatste aanleg kennis neemt van de geschillen bedoeld in de artikelen 97 en 99 van vermelde wet van 9 augustus 1963;

Overwegende dat artikel 94, lid 3 van dezelfde wet voorzien: «De dienst voor administratieve controle geeft binnen dertig dagen, aan de verzekeringsinstellingen kennis van zijn bevindingen gedaan bij het vervullen van zijn opdracht»; dat de dienst voor administratieve controle bij zijn controlebezoek aan de verzekeringsinstelling zekere vaststellingen deed op 4 mei 1965;

Overwegende dat deze bevindingen betrekking hebben op het te groot bedrag der uitkeringen betaald aan de hierboven vernoemde verzekerde;

Overwegende dat het beroepschrift op 3 juni 1965 ingediend werd;

Overwegende dat de Dienst voor administratieve controle van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering op 4 mei 1965 aan de verzekeringsinstelling het volgende betekende:

«Van Kerschaever Elisabeth 3.4105/48576, was arbeidsongeschikt van 3 tot 10 april 1964.

Volgens de lijst ons overgemaakt door de dienst voor geneeskundige controle werd de kennisgeving van arbeidsonderbreking laattijdig ingeleverd op 15 april 1964, zodat geen uitkeringen verschuldigd waren.

Dientengevolge werd 720 fr. (4 dagen aan 180 fr. van 7 tot 10 april 1964) te veel betaald.

Rekening houdend met de bepalingen van het artikel 106 van de wet van 9 augustus 1963 inzake verjaring, dienen de ten onrechte uitgekeerde verstrekkingen door de verzekeringsinstelling teruggevorderd en ingeschreven op een speciale rekening, volgens de voorschriften van artikel 97 en 124 § 2 van gezegde wet.»

Overwegende dat de eisende partij met haar beroepschrift de dato 3 juni 1965 het volgende opwerpt:

— dat verweerder ten onrechte een terugvordering van 720 fr. oplegt aan aanlegger;

— Dat verzekerde Van Kerschaever E., zich inderdaad op 3 april 1964 op het plaatselijk secretariaat van het ziekenfonds aanbood om kennis te geven van haar arbeidsongeschiktheid welke inging op 2 april 1964;

— dat zij terzelfdertijd meedeelde dat zij geen kennisgeving van werkstopzetting had kunnen laten invullen daar op dat ogenblik de dokters in staking waren;

— dat haar door de medische dienst van het ziekenfonds op 10 april 1964 een formulier «Kennisgeving van werkstopzetting» werd toegestuurd, met bede het zelf in te vullen;

— dat zij dit formulier op 15 april 1964 heeft ingevuld en het aan de adviserende geneesheer van de verzekeringsinstelling liet geworden;

— dat door de adviserende geneesheer overmacht werd aanvaard en de werkongeschiktheid erkend, en vergoedbaar werd geacht vanaf het begin der werkongeschiktheid, rekening houdend eventueel met de beschikkingen omtrent het gewaarborgd weekloon;

— dat derhalve ten onrechte een terugvordering werd opgelegd aan aanlegger;

Overwegende dat het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering met schrijven de dato 20 juli 1965 het volgende mededeelde:

«Ons steunend op de lijst laattijdige aangifte van werkongeschiktheid aan ons overgemaakt door de dienst voor geneeskundige controle hebben wij de datum van 15 april 1965 aanvaard als aangifte-datum. Hieruit volgde dat de verzekeringsinstelling 4 dagen ten onrechte vergoedde, en dit aan een foutief bedrag.

Zo de Commissie zou oordelen dat betrokkene wegens overmacht geen tijdige aangifte kon doen, dan wijzen wij er op dat per dag 45 fr. (180 - 135) te veel uitgekeerd werd. Inderdaad voor de referteperiode, namelijk het 1e kwartaal 64, leverde betrokkene een attest van werkloosheid in van 67 dagen en een bijdragebon van 900 fr. voor 4 dagen (zesdagenweek).

Luidens de bepalingen van artikel 22 a) van de verordening op de uitkeringen diende de berekening te zijn 900 fr.  $\times$  4  $\times$  60% = 135 fr. Er werd dus alleszins 4  $\times$  45 fr. = 180 fr. te veel betaald. Deze dienen teruggevorderd.»

Overwegende dat het inleidend beroepschrift van de verzekeringsinstelling voldoet aan de voorwaarden van ontvankelijkheid, gesteld bij artikel 97 der wet van 9

augustus 1963 en artikel 284 van het koninklijk besluit van 4 november 1963;

Overwegende dat het geschil enkel tot voorwerp heeft de door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering opgelegde terugvordering van uitkeringen wegens laattijdige indiening van de kennisgeving van arbeidsonderbreking;

Overwegende dat de verzekeringsinstelling de uitkeringen toekende voor de periode van 7 tot en met 10 april 1964 alhoewel de kennisgeving van arbeidsonderbreking slechts op 15 april 1964 ingediend werd;

Overwegende dat deze uitkeringen terecht betaald werden daar de arbeidsongeschiktheid zich voordeed in de loop van de doktersstaking en de ambtshalve opgeroepen verplicht verzekerde bij de aanvang der arbeidsongeschiktheid op 2 april 1964 daarvan aangifte deed met de vermelding dat de vereiste kennisgeving niet kon ingediend worden ingevolge de doktersstaking; dat zij zich derhalve in de materiële onmogelijkheid bevond de formaliteiten te vervullen, voorzien bij artikel 2 van het koninklijk besluit van 31 december 1963, dat bepaalt: « Om zijn arbeidsongeschiktheid te doen vaststellen, moet de gerechtigde, uiterlijk de tweede dag na die waarop zijn arbeidsongeschiktheid is aangevangen, door zijn huisarts een kennisgeving van arbeidsonderbreking overeenkomstig het model in bijlage 1 doen invullen, ondertekenen en dateren en ze hetzij over de post aan de adviserend geneesheer van zijn verzekeringsinstelling zenden, hetzij afgeven wanneer hij zich ter spreekkamer van de adviserende geneesheer meldt ».

Overwegende derhalve dat, ingevolge deze overmacht de ambtshalve in het geding geroepen partij wel degelijk recht heeft op de uitkeringen tijdens de betwiste periode, zodat de opgelegde terugvordering dient vernietigd;

Overwegende dat de verwerende partij met haar schrijven de dato 20 juli 1965 aanvoert dat het bedrag der daguitkering verkeerd berekend werd en 135 fr. moest bedragen in plaats van 180 fr.

Overwegende nochtans dat het bedrag der uitkeringen niet het voorwerp uitmaakte van de beslissing van verweerder, betekend op 4 mei 1965 en derhalve niet het voorwerp uitmaakt van het geschil;

Gelet op artikel 51 der wet van 14 februari 1961, artikel 100 der wet van 9 augustus 1963 en de artikelen 257 tot 306 van het koninklijk besluit van 4 november 1963;

Om deze redenen

Beslist:

dat het beroep ontvankelijk en gegrond is;

dat de beslissing genomen door het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering, aan eisende partij betekend op 4 mei 1965 vernietigd wordt en dat er geen reden toe bestaat enige sommen terug te vorderen van de ambtshalve in het geding geroepen partij.

Tegen deze beslissing kan beroep worden ingesteld bij de Raad van State binnen zestig dagen van uitgifte der beslissing.

## EUROPEES RECHT

### Schending non-discriminatiebeginsel van het EEG-Verdrag bij de Nederlandse aardgasleveranties

I. - Blijkens recente publikaties in de pers gelden voor de levering van Nederlands aardgas momenteel de volgende prijzen, die in alle gevallen in overleg met de Nederlandse Regering worden bepaald:

#### 1. Aardgasprijzen in Nederland:

- De Gasunie berekent bij levering aan Nederlandse steden een tarief dat voor de gasbedrijven neerkomt op een kostprijs van c.a. 0,62 Dpf/1000 WE.
- Voor levering aan industriële afnemers geldt de volgende prijsregeling:

| Tarief | afname p. jaar m <sup>3</sup> | basisprijs per jaar m <sup>3</sup> | prijs per m <sup>3</sup> -prijs 1000 WE |
|--------|-------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------------|
| I      | 100.000 - 1080.000            | 5.353,— DM                         | 5,296 0,664 Dpf                         |
| II     | 1080.000 en meer              | 8.362,50 DM                        | 5,018 0,629 Dpf                         |

Tarief II resulteert bij een jaarlijks verbruik van in een totale prijs van

|                                |                                              |
|--------------------------------|----------------------------------------------|
| 1.080.000 m <sup>3</sup> /jaar | 5,798 Dpf/m <sup>3</sup> = 0,724 Dpf/1000 WE |
| 10 miljoen »                   | 5,102 Dpf/m <sup>3</sup> = 0,648 Dpf/1000 WE |
| 100 miljoen »                  | 5,026 Dpf/m <sup>3</sup> = 0,635 Dpf/1000 WE |

#### 2. Prijzen geëxporteerd aardgas:

Prijs NAM-export voor de Duitse gasbedrijven franco-grens bij 7 miljard m<sup>3</sup> per jaar 0,625 Dpf/1000 WE.

II. - Een en ander moet ertoe leiden dat het Nederlandse aardgas in de buurlanden slechts tegen aanzienlijk hogere prijzen aan de gasbedrijven en industrieën kan worden geleverd dan in Nederland zelf.

III. - Bij een vergelijking van bovenstaande prijzen voor afnemers in Nederland enerzijds en in de Bondsrepubliek anderzijds ontkomt men niet aan de indruk dat hier sprake is van een prijspolitiek die in strijd is met het non-discriminatiebeginsel van de EEG. Deze indruk wordt nog versterkt door de volgende mij ter ore gekomen plannen van enkele bekende ondernemingen:

1. Een momenteel in de Bondsrepubliek gevestigde onderneming is van plan naar Nederland te verhuizen om aldus in het genot te komen van de onder I. 1.b) genoemde aardgasprijzen.

2. Een andere, reeds in Nederland gevestigde onderneming is voornemens de nodige vergunningen aan te vragen voor haar plan om vanuit haar in Nederland gelegen fabriek een 22 km-lange aardgasleiding te leggen naar haar fabriek in de Bondsrepubliek. Deze onderneming wil via deze eigen leiding het in Nederland tegen de onder I.1.b) genoemde prijzen gekochte gas gebruiken ter voorziening van de Duitse fabriek, omdat de voor in het betrokken gebied werkende Duitse gasbedrijven, zoals uit I.2. valt af te leiden, de prijzen franco-grens al welhaast even hoog zijn als de tarieven die gelden voor Nederlandse industrieën in Nederland.

IV. Wat denkt de Commissie te ondernemen tegen deze toepassing van verschillende condities bij gelijkwaardige prestatie op aardgasafnemers, waardoor deze ten aanzien van de concurrentie worden benadeeld?

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

*Antwoord op schriftelijke vraag nr. 61  
van de Heer Burgbacher.*

De Commissie van de EEG is zich bewust van het probleem in verband met de verkoopvoorwaarden van Nederlands aardgas in de verschillende landen van de Gemeenschap. Daarbij is de Commissie met name attent ten aanzien van de vraagstukken en economische gevolgen die zich in de toekomst kunnen voordoen, speciaal met betrekking tot de situering van economische activiteiten als uitsluitend gevolg van een bepaalde prijzenpolitiek.

In een waarlijk gemeenschappelijke markt en in het kader van een energiebeleid zoals de Commissie dit nastreeft, zullen de prijzen waartegen het gas aan de eindverbruikers wordt geleverd in hoofdzaak slechts mogen verschillen afhankelijk van de leveringswijze en de afstand tussen de verbruiker en de plaats van winning. In het huidige stadium evenwel van het streven naar een gemeenschappelijk energiebeleid zou een dergelijke oplossing op moeilijkheden van economische en juridische aard stuiten.

De Commissie is de mening toegedaan dat het risico van distorsies en verplaatsing van economische activiteiten als gevolg van verschillen in de energieprijzen een reden te meer inhoudt om zo snel mogelijk tot een gemeenschappelijk energiebeleid te komen.

Wat de verkoopvoorwaarden voor het Nederlandse gas in het licht van de bepalingen van het Verdrag van Rome betreft, deze schijnen, voor zover tot nog toe kon worden nagegaan, geen inbreuk op de artikelen 85 en 86 in te houden. Of zulks ook het geval is met betrekking tot artikel 37 wordt momenteel nog onderzocht.

University of Amsterdam, and Columbia University in the City of New York announce that the fifth *Summer Program in American Law* will be offered at the American Law School from Juli 2 through 28, 1967.

These summer courses, which were held at the Leyden Law School in 1963, 1964 and 1966 and at the Amsterdam Law School in 1965, are designed to provide a general introduction to the American legal system with emphasis on areas of particular interest to European lawyers. Instruction will be provided by the following members of the Columbia Law School Faculty: Harry W. Jones, John M. Kernochan, Arthur W. Murphy, Hans Smit, Telford Taylor, Jack B. Weinstein. Instruction will be offered in the following subjects: Introduction to the American Legal System, Constitutional Law, Civil Procedure, Contracts, The Legislative Process, Trusts, Criminal Law, Law of Evidence. Participation in the first four courses mentioned is required; in addition, each participant must attend at least two of the remaining courses, but may participate in as many additional courses as he desires. The courses will be taught in English. A certificate will be issued upon satisfactory completion of the program. The program is open to lawyers and advanced law students who are proficient in English.

Tuition for the whole program, including study materials, is 150 Dutch guilders. A limited number of scholarships, covering all or part of the expenses of attending the program, will be provided. Applications for admission and scholarships should be submitted before March 30, 1967, to Professor G.J. Scholten, Executive Director Summer Program, Faculty of Law, Juridisch Instituut, Oudemannenhuispoort 4, Amsterdam, The Netherlands.

## MEDEDELINGEN

### Confraternitas Sancti Yvonis

*Het bestuur van de Confraternitas Sancti Yvonis, zendt het hieronderstaand rondschrĳven aan de leden der vereniging.*

\* \* \*

Waarde Confrater,

Wij hebben de eer U te verzoeken de Requiemmis bij te wonen in de Kapel van het H. Sacrament van St.-Jacobskerk tot zielelafenis van onze betreurde Confraters: Meester Frans Daeseleire, Advokaat, overleden de 4 december 1966, op donderdag 12 januari 1967 te 12 uur; en Meester Jean Van der Linden, Advokaat, overleden de 13 december 1966, op dinsdag 17 januari 1967 te 12 uur.

Aanvaard, waarde Confrater, de uitdrukking onzer verkleefde gevoelens.

Antwerpen, de 27 december 1966.

Secretariaat: Willem Tellstraat, 3, Antwerpen.

Leyden - Amsterdam - Columbia  
Summer Program in American Law  
Amsterdam Session 1967

*Wij ontvingen van het juridische Instituut te Amsterdam de hieronderstaande mededeling, die voorzeker ook enkele Vlaamse juristen zal interesseren:*

\* \* \*

The Faculties of Law of the University of Leyden, the

### Raad van Europa geeft Nederlandse tekst van de Europese conventie van de Rechten van de Mens uit

In de loop van de maand november bezorgde de Voorlichtingsdienst van de Raad van Europa te Straatsburg, als gevolg van de bemoeiingen van de Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens een uitstekende Nederlandse vertaling van de Europese Conventie van de Rechten van de Mens.

Doordat op 21 november 11, voor het Hof van de Rechten van de Mens te Straatsburg gepleit werd over de bevoegdheid van het Hof te oordelen over de taalrekwesten die door franssprekenden tegen de Belgische taalwetgeving werden neergelegd bij de door de Europese Conventie van de Rechten van de Mens voorziene instanties, was de vraag naar deze vertaling onverwacht groot: na twee opeenvolgende persberichten op 15 november en 6 december 11., waarin het verschijnen van deze vertaling werd gemeld, werden 3.098 exemplaren besteld.

Gezien het belang van deze tekst meent de Liga er goed aan te doen het publiek er nogmaals op te wijzen dat de kennis van de Europese Conventie onontbeerlijk is, wil men een juistere kijk verwerven op het mechanisme en de werking van de voorziene rechtsinstanties.

Om alle geïnteresseerden de gelegenheid te bieden over een dergelijke brochure te kunnen beschikken vroeg de Liga aan de Raad van Europa nog 3.000 exemplaren te mogen ontvangen; hierop zal kunnen ingegaan worden.

De tekst is kosteloos te verkrijgen op het secretariaat van de Liga, Gulden-Vlieslaan, 1, te Brussel 6.

Men kan zich ook telefonisch tot de Liga wenden langs het nummer 02/11 60 88 liefst op

dinsdag van 8 u. tot 12.30 u. en van 13.30 u. tot 16.30 u.

woensdag van 8 u. tot 11.30 u.

donderdag van 8 u. tot 10.30 u.

## TIJDSCHRIFTEN

**De Gemeente**, jg. 1966 - nr. 12:

Editoriaal. — In en rond de Vereniging. — De financiële toestand van de gemeente. — Nog over het rijbewijs. — Enkele vragen betreffende het rijbewijs. — Het colloquium van Hoei-Spa over de gemeentelijke autonomie in het Belgisch Recht. — VIIe Congres-Tentoonstelling van de Belgische Vereniging der Ziekenhuizen. — Verordening op de aanleg door particulieren van openbare wegen en nutsvoorzieningen binnen een verkaveling voor woningbouw.

**Tijdschrift voor Sociaal Recht**, jg. 1966 - nr. 7:

Bauters P., Het fiscaal stelsel van vergoedingen, voordelen in natura en pensioenen in het raam van de dienstverhurenkontrakten.

**Tijdschrift van de Vrederechters**, jg. 1966 nr. 11:

Comparaison du nombre des arrêts et des jugements rendus et du nombre des magistrats des cours et tribunaux en 1900 et en 1962.

**Ars Aequi**, jg. 1966 - nr. 10:

J.G. De Vries Robbé, Geen numerus clausus; wat nu? — W. Dommering, Internationaal arbitragecongres te Rotterdam. — B. De Goede, Petititierecht en borrelpraat. Naschrift van H. Th. J.F. Van Maarseveen.

**Arbitrale Rechtspraak**, jg. 1966 - nr. 549:

Rechtspraak.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie**, jg. 1966 - nr. 4931:

Jhr. mr. C.M.O. Van Nipsen tot Sevenaer, Rechts-

grond der successiebelastingen (III slot). — H.J. Holterman, Onderhandse volmacht bij hypotheekverlening door rechtspersonen. Mr. H. P.J.M. Coebergh, Onderhandse volmacht bij hypotheekverlening door rechtspersonen. — Prof. mr. R.D. Kollwijn, Overzicht der Nederlandse rechtspraak; Internationaal Privaatrecht (VII).

**Journal des Tribunaux**, jg. 1966.

nr. 4556: Table des matières parues au cours de l'année 1966.

**Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique**, jg. 1966 - nr. 12:

La ratification en droit administratif.

**Revue de Droit Pénal et de Criminologie**, jg. 1966 - nr. 3:

Constant J., La répression de la pratique du doping à l'occasion des compétitions sportives.

**Revue Pratique du Notariat belge**, jgr. 1966 - nr 2525:

Le projet Wigny de réforme des régimes matrimoniaux.

**Mouvement Communal**, jg. 1966 - nr. 12:

Editoriaal. — La vie de l'Union. — La situation financière des communes. — Règlement relatif à l'aménagement, par les particuliers, de voies et d'équipements publics dans le périmètre d'un lotissement destiné à la construction d'habitations. — La loi relative aux maisons de repos pour personnes âgées. — Quelques questions relatives au permis de conduire (suite). — Toujours à propos des permis de conduire et licences d'apprentissage. — Actualité.

**Archiv des öffentlichen Rechts**, jg. 1966 - nr. 4:

Prof. Dr. A. Hollerbach, Mannheim: Zu Leben und Werk Heinrich Triepels. — Prof. Dr. G. Wacke, Hamburg: Die Versetzung politischer Beamten in den einstweiligen Ruhestand.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"